

Etnické a národnostní menšiny pohledem majority v ČR

Eva Lelíková

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Eva LELÍKOVÁ**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Etnické a národnostní menšiny pohledem majority
v České republice**

Zásady pro vypracování:

Studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti multikultury.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace sdruženého výzkumu (dotazník a rozhovor).
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ERIKSEN, H.T. Antropologie multikulturních společností, rozumět identitě. Praha: Trilon, 2007. ISBN 978-80-7254-925-2

NAVRÁTIL, P. Romové v české společnosti. Praha: Portál, 2003.
ISBN 80-7178-741-8

NEČAS, C. Romové v České republice včera a dnes. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. ISBN 80-244-0497-4

SIROVÁTKA, T. Menšiny a marginalizované skupiny v České republice. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií a Nakladatelství Georgetown, 2002. ISBN 80-210-2791-6 (Masarykova univerzita), ISBN 80-86251-13-6 (Nakladatelství Georgetown)

ŠÍŠKOVÁ, T. Menšiny a migranti v České republice. Praha: Portál, 2001.
ISBN 80-7178-648-9

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Eva Machů, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **11. února 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **7. května 2010**

Ve Zlíně dne 11. února 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně6.5.2010

Eva Šelková'

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybnějiho projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídáne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá postojem majoritní společnosti k národnostním a etnickým menšinám. Práce je rozdělena na dvě základní části, teoretickou a praktickou. V teoretické části se zaměřuji na všeobecné seznámení s tematikou národnostních a etnických menšin. Specifikuji se hlavně na ukrajinskou, vietnamskou a romskou menšinu. Okrajově se zmiňuji o židovské komunitě. Práce seznamuje s historií i současností těchto minoritních skupin. Dále se práce zabývá problematikou, která je s národnostními a etnickými menšinami spjata. Především tím, jak jsou majoritní společnosti vnímány. Praktická část práce se zabývá postojem majoritní společnosti k národnostním a etnickým menšinám. Zkoumá důvody tohoto postoje, především negativního. A také se snaží zjistit všeobecný přehled majority o této problematice.

Klíčová slova: národnostní menšina, etnická menšina, majorita, migrace, integrace, extremismus, postoj k menšinám.

ABSTRACT

Bachelor thesis deals with the attitude of the majority of national and ethnic minorities. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part focused on general introduction to the topic of national and ethnic minorities. Specify mainly Ukrainian, Vietnamese and Roma. Marginally mention the Jewish community. This paper introduces the history and presence of these minority groups. Furthermore, the work deals with that is the national or ethnic minorities linked. Especially how the majority of companies are perceived. The practical part deals with the attitude of the majority of national and ethnic minorities. Examines the reasons for this position, mainly negative. And also trying to find a general overview of the majority on this issue

Keywords: national minority, ethnic minorities, majority, migration, integration, extremism, attitudes towards minorities.

Chtěla bych poděkovat vedoucí své bakalářské práce paní Mgr. Evě Machů, Ph.D. za konzultace a odborné vedení mé bakalářské práce.

Dále děkuji své rodině a přátelům za podporu, kterou mi poskytli během studia. Především děkuji mé dceři, která byla mou obrovskou motivací ke studiu.

Děkuji všem, kteří se podíleli na mém výzkumu za ochotu a vstřícnost.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 ETNICKÉ A NÁRODNOSTNÍ MENŠINY V ČR.....	13
1.1 UKRAJINSKÁ MENŠINA V ČESKÉ REPUBLICE	15
1.1.1 Historie	15
1.1.2 Současnost.....	16
1.2 VIETNAMCI V ČESKÉ REPUBLICE	17
1.2.1 Historie a současnost.....	17
1.3 ROMOVÉ V ČESKÉ REPUBLICE	18
1.3.1 Historie	18
1.3.2 Současnost.....	19
1.3.3 Problematika nezaměstnanosti	20
1.4 ŽIDOVSKÁ KOMUNITA A ANTISEMITISMUS	20
1.4.1 Současnost a postavení Židů	21
2 POSTOJ MAJORITY K NÁRODNOSTNÍM A ETNICKÝM MENŠINÁM V ČR.....	23
2.1 RASISMUS.....	24
2.2 RASOVÁ DISKRIMINACE.....	25
2.3 XENOFOBIE.....	25
2.4 PŘEDSUDKY	26
3 MIGRACE A INTEGRACE	27
3.1 MIGRACE V SOUČASNOSTI	27
3.2 INTEGRACE DO SPOLEČNOSTI.....	28
3.3 ASIMILACE	29
4 POLITICKÝ EXTREMISMUS A MENŠINY	31
4.1 PRAVICOVÝ EXTREMISMUS V ČR	32
4.1.1 Etnické a národnostní menšiny v pojetí pravicového extremismu.....	33
4.2 LEVICOVÝ EXTREMISMUS	33
4.3 POLITIKA PROTI EXTREMISMU A RADIKALISMU V ČESKÉ REPUBLICE	34
II PRAKTICKÁ ČÁST	36
5 VÝZKUMNÁ ČÁST	37

5.1	POPIS VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU.....	37
5.2	VÝZKUMNÝ CÍL	37
5.3	VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	37
5.4	DRUH VÝZKUMU	38
5.5	VÝZKUMNÝ VZOREK	38
5.6	VÝZKUMNÁ METODA.....	38
6	VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU.....	40
6.1	ZPRACOVÁNÍ VYHODNOCENÍ JEDNOTLIVÝCH POLOŽEK Z DOTAZNÍKŮ	40
6.1.1	Vyhodnocení otázky č. 3	40
6.1.2	Vyhodnocení otázky č. 4	41
6.1.3	Vyhodnocení otázky č. 5	42
6.1.4	Vyhodnocení otázky č. 6	42
6.1.5	Vyhodnocení otázky č. 7	44
6.1.6	Vyhodnocení otázky č. 8	45
6.1.7	Vyhodnocení otázky č. 9	46
6.1.8	Vyhodnocení otázky č. 10	47
6.1.9	Vyhodnocení otázky č. 11	48
6.1.10	Vyhodnocení otázky č. 12	49
6.1.11	Vyhodnocení otázky č. 13	50
6.1.12	Vyhodnocení otázky č. 14	51
6.1.13	Vyhodnocení otázky č. 15	52
6.1.14	Vyhodnocení otázky č. 16	53
6.1.15	Vyhodnocení otázky č. 17	54
6.2	VÝSLEDKY DOTAZNÍKŮ	55
6.3	VÝSLEDKY KVALITATIVNÍHO ROZHOVORU	57
	ZÁVĚR	60
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	61
	SEZNAM OBRÁZKŮ	64
	SEZNAM TABULEK.....	65
	SEZNAM PŘÍLOH.....	66

ÚVOD

Již během studia jsem byla rozhodnuta, jakým směrem by se měla ubírat má bakalářská práce. Téma národnostních a etnických menšin, nejen v České republice, mne vždy zajímalo. Nemohla jsem si nevšimnout negativního postoje ve společnosti vůči těmto skupinám lidí. Často jsem překvapena i názorem mých blízkých. To byl jeden z důvodů pro psaní této práce.

V České republice spolu s majoritní společností žijí příslušníci národnostních a etnických menšin. Žijeme v době globálního rozvoje a většina států Evropy se potýká s imigrací cizinců. Na rozdíl od západních zemí je v České republice daleko méně příslušníků minoritních skupin.

Z mého pohledu jsme velmi konzervativní národ, máme zažitý stereotypy a pohlížíme na některé situace negativně. Obyvatelé našeho státu ještě stále nejsou připraveni na multikulturní společnost. V upevnění názorů často napomáhají média, která jsou pro spoustu lidí jediným zdrojem informací. Zkusme se zamyslet nad tím, kolik lidí čte bulvární tisk či sleduje večerní zprávy. Na základě mediálních informací si utváří svou vizi o určité problematice. Kdo v dnešní uspěchané době čte odbornou literaturu či se důkladněji zabývá problematikou národnostních a etnických menšin? V laické veřejnosti mnoho takových osob nenalezneme. Postoj majoritní společnosti k národnostním a etnickým skupinám je ovlivněn informovaností. Nyní je otázkou, kolik informací a jakým způsobem se k veřejnosti dostává?

Problematika minoritních skupin je stále diskutovanější téma a s tím spojena integrace těchto menšin do společnosti.

Imigrace pro spoustu lidí znamená jedinou možnost, jak získat lepší socioekonomické zázemí, lepší životní podmínky a šanci pro vzdělání dětí. Je to vize budoucnosti. Pro cizince přijíždějící do naší země je primární vybudování zázemí, z toho důvodů vyhledávají imigranty. Jelikož se nachází nebo nacházeli ve stejné situaci. Tento jev však může na majoritní společnost působit negativně. Pokud se však podíváme na celou situaci z hlediska imigranta, je toto počínání zcela pochopitelné.

Snahou této práce bylo shromáždit základní informace a fakta o národnostních a etnických menšinách v České republice.

Bakalářská práce má dvě části, teoretickou a praktickou.

Teoretická část se skládá z čtyř hlavních kapitol, které spolu navzájem souvisí. V první kapitole nejprve obecně seznamuji čtenáře s termínem národnostní a etnické menšiny, také se zaměřuji na vysvětlení rozdílu mezi těmito menšinami. Dále jsem se soustředila na vybrané menšiny, které jsou většinovou společností nejvíce vnímány - na ukrajinskou a romskou menšinu, dále na Vietnamce, kteří nejsou v ČR legislativně uznáni za národnostní menšinu. Také jsem okrajově zmínila židovskou komunitu a to zejména z důvodu, že jsou Židé stále považováni za zatracený národ. Tyto minoritní skupiny se navzájem liší historií, kulturou, jazykem, ale i dalšími znaky. Práce seznamuje s historickou i současnou situací národnostních a etnických menšin a v dalších kapitolách se zabývá problematikou, která je s těmito skupinami obyvatel spjata. Snaží se poskytnout obraz vztahů ve společnosti a především postoj majority k národnostním a etnickým menšinám.

V praktické části potom zkoumám postoj majoritní společnosti k národnostním etnickým menšinám. Snažím se přijít na to, čím je způsoben a ovlivněn jejich postoj. Také mne zajímal celkový přehled respondentů o této problematice.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ETNICKÉ A NÁRODNOSTNÍ MENŠINY V ČR

Ať majoritní společnost chce či ne, národnostní a etnické menšiny jsou součástí naší země. V budoucnosti lze očekávat zvyšující se počet cizinců na našem území. A naše společnost by se měla na tento jev připravovat. Především rodiče a pedagogové by měli na tuto skutečnost připravovat novou generaci, tedy děti.

Národnostní nebo etnická menšina?

Spousta z nás si pokládá tuto otázku, když se diskutuje o určité menšině. Laická veřejnost mnohdy nezná rozdíl mezi těmito pojmy. Proto se v úvodu této kapitoly pokusíme o jejich definici.

V České republice se touto oblastí zabývá etnolog Leoš Šatava, který působí na UK v Praze. „Konstatuje, že výraz „národnostní menšiny“ bývá užíván k tomu, aby bylo možno zařadit pod jeden „střední termín“ všechny typy a kategorie etnických společenství s výjimkou vybudování národů s vlastním státem (Průcha, 2006, s. 41).“

Národnostní menšina

Definice F. Capotortiho (1951) uvádí, že národnostní menšina je: „Skupina osob, která je na rozdíl od ostatního obyvatelstva státu početně menší, nezaujímá vedoucí postavení a její příslušníci – občané tohoto státu – vykazují v etnickém, náboženském nebo jazykovém ohledu znaky, které je odlišují od ostatního obyvatelstva. Tito vykazují přinejmenším implicitně pocit sounáležitosti zaměřený na zachování vlastní kultury, vlastních tradic, vlastního náboženství nebo vlastního jazyka (Sulitka, 1998, s. 54).“

Podle Navrátila (2003) se pod pojmem menšina obvykle myslí národnostní, etnické nebo rasové skupiny. Dále se týká i „ne-etnických“ a nerasových minorit, může se jednat o lidi s handicapem, bezdomovce či toxikomany.

Národnostní menšiny jsou dále vymezeny zákonem č. 273/2001 sb. takto: „Národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo.“

Podle ustanovení zákona na území ČR žijí tyto národnostní menšiny: slovenská, polská, německá, bulharská, chorvatská, maďarská, rakouská, romská, rusínská, ruská, řecká a ukrajinská. Dále se uvádí, že v ČR existují další etnické a národnostní skupiny, nejedná se však o menšiny, jelikož jejich příslušníci nejsou občany ČR (např. se jedná o Vietnamce) (Tomášková, 2001).

28. 2. 2010 bylo Ředitelstvím služby cizinecké policie MV ČR v České republice zaznamenáno 431 587 cizinců, z toho 182 856 mělo trvalý pobyt v ČR. Nejvíce zastoupená je národnostní menšina z Ukrajiny (130 924 osob, 30 %) a Slovenska (72 499 osob, 17 %). Další početně zastoupené menšiny jsou: Vietnamci (61 166 osob, 14 %), Rusové (30 796 osob, 7 %) a Poláci (18 901 osob, 4 %). (www.czso.cz)

Etnická menšina

Jak uvádí Průcha (2003, s. 24): „Tento termín pokrývá každou skupinu obyvatel určité země, která v ní nepatří k většinové populaci. Takže v ČR jsou etnickou menšinou např. Číňané, ačkoliv nejsou (z hlediska legislativy) národnostní menšinou ve zmíněném autochtonním smyslu.“

„Etnickou menšinu lze definovat jako skupinu, jež nemá politickou převahu a existuje jako etnická kategorie. Přestože „menšina“ obvykle odkazuje k menšímu počtu, v odborné literatuře vymezuje politickou podřízenost (Eriksen, 2008, s. 339).“

Typologie soudobých společností na základě jejich etnického složení, kterou navrhl Standlee Tambiah (1989):

- 1) Země téměř etnicky homogenní (zde majoritní skupina tvoří více jak 90% z celkového počtu obyvatel), např. Japonsko nebo Island.
- 2) Země s početnou etnickou většinou (75-89% z celkového počtu obyvatel), např. Turecko.
- 3) Země, ve kterých je nejpočetnější etnická skupina (50-75% z celkového počtu obyvatel a kde žije několik menšin), např. Pákistán.
- 4) Země, kde je přibližně stejně početná majoritní i etnická skupina, např. Trinidad.
- 5) Pluralitní země s mnoha etnickými skupinami, nepřevládá žádná z nich, např. Nigérie nebo Indie (Eriksen, 2008).

1.1 Ukrajinská menšina v České republice

V současnosti patří ukrajinská menšina mezi nejpočetnější národnostní menšinu v České republice. Migrace je způsobená zejména špatnou ekonomickou situací na Ukrajině. Náš stát je pro Ukrajince geograficky málo vzdálený s poměrně malými kulturními a jazykovými rozdíly.

1.1.1 Historie

Ukrajinci se ke své národnosti přihlásili celkem pozdě, přibližně na přelomu 19. a 20. století. Předtím byli označováni jako Rusíni nebo jako Malorusové. V Čechách a na Moravě byla jejich přítomnost zachycena v 16. a 17. století. Nejčastěji se jednalo o studenty vysokých škol nebo o kozáky najaté do boje proti Turkům a k účasti v jiných bojích (Zilynskyj, Kočík, 2001).

Výrazně se přítomnost Ukrajinců projevila na českém území, když byla část západoukrajinského území připojena k habsburskému soustátí na konci 18. století (Zilynskyj, Kočík, 2001).

Na konci 19. století vznikl na českém území první ukrajinský spolek, na jehož založení se podíleli vysokoškolští studenti (Zilynskyj, Kočík, 2001).

Další početnou skupinu imigrantů z Ukrajiny na našem území tvořili sezonní dělníci, kteří pracovali zejména na zemědělských statcích a v uhelných dolech (Zilynskyj, Kočík, 2001).

Během první světové války se počet Ukrajinců na území Čech a Moravy zvýšil. Bojovali na obou stranách východní fronty (Zilynskyj, Kočík, 2001).

Po první světové válce naši zemi zasáhla větší vlna přistěhovalců z Ukrajiny. Československý stát poskytoval uprchlíkům z Ukrajiny finanční pomoc a snažil se hájit jejich potřeby a zájmy. Byl kladen velký zájem o rozvoj ukrajinského školství. Byly založeny ukrajinské vysoké školy (Zilynskyj, Kočík, 2001).

Situace se zhoršila v roce 1939, když české země ovládnulo nacistické Německo, většina emigrantských spolků byla donucena ukončit svou činnost. V průběhu druhé světové války však přišli na naše území další skupiny politických uprchlíků z Ukrajiny (Zilynskyj, Kočík, 2001).

Po květnu 1945 zanikla většina ukrajinských spolků, institucí a byly zrušeny zbylé ukrajinské vysoké školy. Další instituce byly zrušeny v roce 1948 (Zilynskyj, Kočík, 2001).

Po roce 1989 znovu vznikla příležitost pro zakládání národnostních spolků a změnil se celkový postoj k národnostním menšinám na našem území (Zilynskyj, Kočík, 2001)

1.1.2 Současnost

V České republice se imigranti z Ukrajiny dají rozdělit na dvě skupiny. V té první skupině jsou zastoupení především vědečtí pracovníci, pedagogové či podnikatelé, kteří žijí především ve velkých městech (Praha, Karlovy Vary, Ostrava atd.). V druhé skupině se nachází pracovníci z Ukrajiny. Většina z nich pracuje u nás nelegálně. Tento počet se snižuje vlivem „otevření“ pracovního trhu v jiných státech, kde jsou často výhodnější pracovní podmínky (www.mfa.gov.ua).

Ukázalo se, že zhruba polovina ukrajinských pracovníků v ČR tvoří obyvatelé dnešní Zakarpatské oblasti Ukrajiny, jejíž hospodářskou situaci v rámci celé Ukrajiny, lze hodnotit jako velmi špatnou. Oblast trpí vysokou nezaměstnaností či nerovnoměrným vyplácením mezd (Drbohlav, 2001).

Podle statistik se většina Ukrajinců nechce v ČR usadit natrvalo. Jedná se o muže, kteří odešli z vlasti za prací a chtějí se vrátit k rodinám. Přetrvává vysoká aktivita pracovníků z Ukrajiny, což bývá zneužíváno zaměstnavateli (nepřiměřená pracovní doba, neadekvátní platové ohodnocení) (Drbohlav, 2001). Zaměstnavatele tyto pracovníky hodnotí většinou kladně. Paradoxně se v médiích objevují zprávy o tom, jak levná pracovní síla z Ukrajiny vadí českým firmám a zaměstnavatelům. Což podporuje jednostranné a zkreslené představy u veřejnosti. Už málo kdo si uvědomí, že Češi by takovou prací za tak nízkou mzdu nevykonávali.

S pobytem velkého počtu ukrajinských dělníků v naší zemi je v podvědomí české společnosti též spojován nárůst kriminality. Tento negativní postoj je bohužel přenášen i na tradiční ukrajinskou skupinu, která s těmito jevy nemá nic společného (Drbohlav, 2001).

K vlastnostem Ukrajinské menšiny na našem území jsou přisuzovány slabé jazykové znalosti, chudý kulturní život a malé využití organizací (Drbohlav, 2001).

Integrace Ukrajinské menšiny je velmi problematičtá, zejména kvůli velkému pohybu ilegálních imigrantů na území České republiky. Je také důležité informovat českou majoritu o

Ukrajinské menšině. Seznámit ji s touto menšinou a objasnit také pozitiva, které pro nás přináší (Drbohla, 2001).

1.2 Vietnamci v České republice

Vietnamská kultura se značně liší od české. Důležitou roli hrají tradice a národní hrdost. Velký důraz je kladen na rodinu a vztahy mezi příbuzenstvem. Pro vietnamskou komunitu u nás je typickým znakem „uzavřenost“, což je také důsledkem jazykové bariéry. Mezi další charakteristické znaky lze považovat pracovitost a zdvořilost. O vietnamských žácích a studentech je všeobecně známo, že dosahují výborných studijních výsledků.

1.2.1 Historie a současnost

„Organizovaně a ve větším počtu začali vietnamští občané přijíždět do Československa v padesátých letech 20. století po navázání diplomatických vztahů mezi ČSR a VDR (Kocourek, 2001, s. 103).“ Vietnam byl poznamenán válečnou i hospodářskou krizí. V rámci mezivládních dohod k nám přijížděli žáci a studenti. Byla využita možnost vzdělání v zahraničí. Na základě dalších vládních dohod do Československa přijížděli další praktičtí a dělníci (Kocourek, 2001).

Po politickém přelomu v roce 1989 se politici začali stavět zády ke všem bývalým spolupracujícím zemím a byly přerušeny téměř všechny mezinárodní vztahy (Kocourek, 2001).

Od 90. let do České republiky přichází vietnamská komunita většinou z jiných důvodů než studijních. Bez ohledu na předchozí vzdělání se uplatňují především v obchodní činnosti (Kocourek, 2001).

V současné době většina českých občanů má představu o Vietnamcích spjatou s prodejem padělaného a nekvalitního zboží či ilegálními pěstírnami konopí.

Z více, jak šedesáti tisíc vietnamských občanů na našem území, bylo odhaleno asi 150 osob v souvislosti s pěstováním marihuany. Tito lidé napomohli šíření špatné pověsti o vietnamské komunitě a to zejména díky médiím, která těmto kauzám věnovala velkou pozornost. Paradoxně bylo u nás odhaleno daleko více výrobců pervitinu. V této činnosti, ale žádní Vietnamci nefigurovali. (<http://www.cvs-praha.cz>)

Už málo se hovoří o vykořisťování Vietnamců v České republice. O tom, že bývají využíváni nerespektujícími pracovními agenturami. Tyto pracovní agentury využívají zoufalé situa-

ce imigrantů. Přislíbí práci, stabilní a lákavé platové podmínky, ubytování aj. Skutečnost bývá jiná. Klienti zaplatí vysokou částku za zprostředkování práce, ale často žádnou práci nedostanou. Pokud jim je zaměstnání přeci jen zprostředkováno, neobdrží pracovní smlouvu, tudíž ani mzdu za vykonanou práci.

1.3 Romové v České republice

Hodnotový systém romské menšiny se liší od majoritní české společnosti. Majoritní společnost Romům vytýká nepřizpůsobivost, lenivost, nevzdělanost, kriminalitu atd. Obě skupiny obyvatel, jak majorita, tak i romská menšina, jsou do značné míry ovlivněny předsudky a celkovým negativním postojem. Vliv romské kultury a tradic se pomalu vytrácí. A dochází k většímu výskytu patologických jevů. Chování Romů vůči majoritě je ovlivněno strachem a nepřátelským postojem.

1.3.1 Historie

„Předkové dnešních Romů žili na indickém subkontinentu, kde po mnoho století provozovali svá kočovná řemesla. Z Indie odešli v 10. století a od 13. století jsou přítomni na evropském kontinentu. Na Balkáně a v Uhrách se usazovali již v 15. století. V západní Evropě žijí dosud kočovným nebo polokočovným způsobem života (Sekyt, 2001, s. 119).“

Pronásledování a útlak Romů se táhne celými dějinami v Evropě. Pronásledování začalo ze strany církve, která je vinila z čarodějnictví. Většina předsudků vůči Romům má svůj původní základ již ze středověku. Za vyvrcholení útlaku se považuje politika třetí říše, kdy většina Romů během druhé světové války zahynula v koncentračních táborech (Nečas, 1999).

Většina Romů žijících v ČR přišla k nám ze Slovenska po roce 1945. Jednalo se o tři vlny přistěhovalců (Sekyt, 2001).

První vlna přistěhovalců přišla krátce po skončení války. Druhá vlna byla v 50. a 60. letech 20. století při organizovaných náborech do těžkého průmyslu a na stavby. Třetí vlna přistěhovalců byla po roce 1965, z důvodu nátlaku při uplatňování usnesení vlády o likvidaci cikánských osad, čtvrtí a ulic (Sekyt, 2001).

Po roce 1989 naše země dostala příležitost k obnovení demokracie. Pro Romy žijící v České republice to znamenalo vizi lepší budoucnosti. Mohli svobodně užívat svůj jazyk a

pěstovat národní kulturu. Začali se zakládat romské organizace, pořádat kulturní akce a Romům byla k dispozici i veřejnoprávní média (Říčan, 2000).

Romové však neuměli využít novou šanci. V romské problematice došlo během několika let k výraznému zhoršení. Romové vnímají zhoršení jejich situace a říkají, že dřív se měli lépe.

1.3.2 Současnost

V současné době se s Romy váže problematika nezaměstnanosti, zadluženosti, špatné bytové situace, nízké vzdělanosti a rozvíjejících se sociálněpatologických jevů (alkoholismus, gamblerství, kriminalita).

„K romské národnostní menšině se při sčítání lidu 2001 přihlásilo celkem 11 746 osob. Podle kvalifikovaných odhadů počet příslušníků romské komunity v ČR se pohybuje v rozmezí mezi 150 000 – 300 000 osob (www.vlada.cz)

Častým požadavkem majority je, aby se nám Romové plně přizpůsobili. Situace Romů má svá specifika, je jasné, že jejich odmítání členy majority a s tím i jejich nepříznivé postavení ve společnosti s sebou přinášejí negativní důsledky pro jejich život a je tak vytvářen kriminogenní potenciál (Moulisová, 2001).

„Kriminalita minorit je však uměle zvyšována např. tím, že jejich členové jsou pod větším dohledem policie i občanů, a proto se ve zvýšené míře o jejich trestné činnosti ví, jsou častěji odsuzováni do vězení (Moulisová, 2001, s. 158).“ Také média věnují větší pozornost trestným činům, které byly spáchány příslušníky etnických a národnostních menšin.

„I když tedy Romové páchají proporcionálně vyšší míru kriminality než majoritní populace, není to něco vybočujícího, něco, co vyjadřuje jejich etnicko-psychologickou charakteristiku, ale v první řadě je to záležitost sociologická a sociálněpsychologická, a teprve posléze kulturněspecifická. Některé výzkumy ukázaly, že míra kriminality členů minorit a těch členů majority, kteří měli s nimi srovnatelně nízké sociální postavení (Moulisová, 2001, s. 158).“

1.3.3 Problematika nezaměstnanosti

Romům je vytýkána vysoká nezaměstnanost a závislost na sociálních dávkách. Velká míra nezaměstnanosti u této menšiny není způsobena jen s neochotou pracovat, ale také samy instituce vytvářejí překážky zaměstnanecké, ekonomické či jiné (Navrátil, 2003).

Romové většinou prostřednictvím úřadů práce využívají sezonních a příležitostných forem zaměstnání, zejména muži. Častým způsobem, jak získat pracovní příležitost, je využití nabídek v rámci šedé ekonomiky. Pro zaměstnavatele jsou právě tito zaměstnanci výhodní především z ekonomického hlediska (Navrátil, 2003).

Zaměstnání, která bývají nabízená Romům, jsou většinou omezená dobou, neposkytují perspektivu ani jistotu. Důvodem je nízké vzdělání a kvalifikace. Romové nejsou motivováni k hledání zaměstnání (Navrátil, 2003).

„S romskou komunitou je často spojováno podezření ze zneužívání služeb sociální pomoci. Realita však ukazuje, že mnozí Romové, nejčastěji z důvodu své nevzdělanosti, neinformovanosti a sociální izolace od většinové společnosti, neumějí využívat všech možností, které systém sociální pomoci poskytuje, a nedosahují takového řešení své situace, které tento systém potenciálně umožňuje. K této situaci velmi často přispívá vzájemná nedůvěra klientů romské komunity k institucím, které spravuje většinová společnost, a zároveň nedůvěra pracovníků těchto institucí k těmto svým klientům (Navrátil, 2003, s. 71).“

Jak již bylo řečeno, špatné uplatnění na pracovním trhu je ovlivněno především vzděláním. Nejčastějším důvodem nízkého vzdělání je velká absence ve škole, nedostatečná znalost českého jazyka, nepřipravenost na výuku do školy, nenošení školních pomůcek a často zbytečné a unáhlené umístění romského dítěte do speciální školy (Navrátil, 2003). Navíc důležitou úlohu sehrává výchova v rodině a vedení dítěte ke vzdělání. Většina romských rodičů nepokládá vzdělání za důležité. Neřadí jej mezi důležité hodnoty, jako tomu je u majoritní společnosti.

1.4 Židovská komunita a antisemitismus

Ráda bych ve své práci zmínila i židovskou komunitu a antisemitismus, který je považován za nejsetrvalejší zášť v dějinách lidstva. Již z dějin starověkého Řecka a Říma se dočítáme o židovském národu, který byl terčem pomluv a odporu proti ideji judaismu. Na tyto stereotypy navázalo křesťanství. Podle církve křesťanství nahradilo plně židovskou nábožen-

skou tradici a poslání Izraele skončilo. Církev se označila za jedinou pravou dědičku biblického poselství. Pokud Židé zůstali věrni svému náboženství, odmítali křest a lpěli na svém výkladu Božího slova, byli církví označeni za služebníky satana. Jejich tradice, symboly a jazyk byly označeny za nástroje ďábla (Pavlát, 1998).

Snad nejvíce se do podvědomí společnosti zapsal antisemitismus z doby druhé světové války. „Nacisté užili téměř všechny protižidovské stereotypy minulosti v systému racionální antisemitské propagandy, jejímž nástrojem se v masovém měřítku stal tisk, školství, věda a umění (Pavlát, 1998, s. 118).“

Během druhé světové války bylo zavražděno okolo šesti milionů evropských Židů. Byl to snad nejhorší zločin v dějinách antisemitismu. Židé stáli tváří tvář vyhlazovací ideologie nacistického Německa, nebylo možné se zachránit zřeknutím se vlastní víry, protože se jednalo o perzekuci rasovou a etnickou, ne náboženskou (Pavlát, 1998).

Antisemitismus pokračoval i po skončení druhé světové války zejména ve státech Sovětského svazu. „Antisemitismus byl sice v komunistických zemích formálně odmítán, ale propaganda ve jménu antisionismu neváhala použít ani ta nejpokleslejší antisemitská klišé minulosti (Pavlát, 1998, s. 120).“

Bohužel antisemitské tendence přetrvávají i v současnosti včetně hanobení synagog, židovských hřbitovů památníků. Do společnosti tyto ideologie uvádějí neonacistické skupiny.

Z historie lze považovat antisemitismus za nejpropracovanější a nejsetrvalejší projev xenofobie vůči cizincům (Pavlát, 1998).

Pokládám si otázku, co vede společnost v moderním a vyspělém světě ke krutosti, násilí a hlouposti?

1.4.1 Současnost a postavení Židů

„Pojem antisemitismus označuje nenávisť nebo předsudky vůči Židům i veškeré činy vyplývající z tohoto přesvědčení. Doslova vyjadřuje ideu odporu vůči Semitům. K těm se kromě Židů počítají i další národy, například Arabové, neboť i oni podle Bible vzešli z rodu patriarchy Šema (Sem), jednoho ze tří synů bájného Noema, a jsou tedy Semity. Antisemitismem se však míní jen protižidovské projevy (Pavlát, 1998, s. 105).“

Postavení Židů je nejednoznačné. Podle demografických hledisek obvykle nejsou považováni za národ či národnost, a z tohoto důvodu ani při sčítání obyvatel v ČR v roce 2001 nebyli zahrnuti jako národnost, ale jako náboženské a kulturní společenství. (Průcha, 2006).

Etnolog Leoš Šatava (1994) však uvádí Židy mezi národnostní menšiny žijící v ČR. Rovněž rozlišujeme „židy“ jako lidi vyznávající náboženství (judaismus) a „Židy“ v etnickém smyslu.

Židovská menšina v ČR je jen málo početná, po událostech vyvražďování židů v průběhu druhé světové války následovala vlna emigrace do Izraele (Sirovátka, 2002).

2 POSTOJ MAJORITY K NÁRODNOSTNÍM A ETNICKÝM MENŠINÁM V ČR

Česká republika má daleko nižší počet národnostních a etnických menšin v porovnání se západními státy. Některé menšiny žijící na území České republiky, nejsou od majority ve vnějších znacích nějak odlišné. Mnohokrát si však tuto odlišnost uvědomíme v chování. Zvláště výrazně to pocítíme, když si uvědomíme, že náš komunikační systém je odlišný od komunikačního systému minority a my si navzájem nerozumíme. Začneme se bránit tím, že je minorita nepřizpůsobivá. Může však menšina za to, že se chová odlišně (Šišková, 2001)?

Velký význam hraje komunikace. Kdybychom měli všichni stejnou minulost, kulturu, tradici a zkušenosti, byl by komunikační systém snadnější. Odborníci upozornili na bariéry ovlivňující komunikaci. Profesor Dean Barnhulnd vymezil čtyři faktory ovlivňující komunikaci:

- hodnoty,
- vnímání,
- předpojatost (až předsudky),
- komunikační styl (Šišková, 2001).

Historie, tradice, hodnoty a zkušenosti národnostních a etnických menšin se mohou lišit od hodnot české majoritní společnosti. To je také příčinou mnohdy komplikovaného soužití dvou skupin s rozdílnými hodnotami žijící na jednom území. Lidé se však nezamýšlí nad důvodem rozdílného chování, stále se jen upozorňuje na nepřizpůsobivost minoritních skupin obyvatel. Jak se však může menšina vzdát svých hodnot, svých zvyků a tradic? Je to vůbec možné (Šišková, 2001)?

Stává se, že odsoudíme druhého za jeho chování či názor, protože se díváme na dané věci a situace jinými očima, svým pohledem. Máme jinou osobní zkušenost, jiné informace a psychické dispozice, ale musíme se snažit pochopit i druhého, být empatičtí a snažit se o dané problematice pohovořit. Pochopit i druhého a neodsuzovat názory a činy bez jakéhokoliv uvážení.

Negativní postoj k národnostním a etnickým menšinám zaujímají i lidé s vysokoškolským či středoškolským vzděláním, lidé různých náboženství nebo lidé bez negativních osobních zkušeností s cizinci.

„V naší vzrušující době nesmíme zapomínat na to, že národ či etnická skupina je pouze jednou ze skupin, jejímiž jsme členy (Eriksen, 2007, s. 29).“

Mezi časté jevy v naší společnosti patří averze vůči Romům. Většina obyvatel České republiky se domnívá, že romské projevy chování (hlučnost, znečišťování veřejných prostranství apod.) jsou spjaty s jejich kulturou. Ve skutečnosti jsou to známky hluboké dezintegrace, do které se Romové dostali (Říčan, 2000).

V souvislosti s romskou problematikou se často nemluví o rasismu, ale spíše o averzi a předsudcích. Pokud averze přeroste v nenávistná slova nebo činy, začíná se je jednat o rasismus.

Jak již bylo několikrát zmíněno, předsudky u společnosti napomáhají šířit a prohlubovat média. Novináři se snaží podat čtenáři to, co chce slyšet a baví ho číst. Cílem je zaujmout čtenáře, nikoliv ho informovat o problematice ze všech úhlů. Nelze říci, že by média lhala. Ale vyhledávají především negativní informace, které prohlubují předsudky u občanů (Říčan, 2000).

„Veřejnoprávním médiím zákon přímo ukládá „pozitivně ovlivňovat veřejnost ve smyslu posilování tolerance a respektu vůči minoritám a prohlubování poznatků o příčinách i projevech jejich odlišnosti (Říčan, 2000, s. 83).“

2.1 Rasismus

„Rasismus je ideologie, která představuje soubor koncepcí vycházející ze strachu z cizího prostředí (xenofobie). Předpokládá fyzickou i duševní nerovnost lidských ras. Rasové teorie jsou podloženy představou, že lidstvo je původně rozděleno na nižší a vyšší rasy. Vyšší rasy jsou pak vůdčí a jsou nositeli civilizace a určeny k vládnutí (Frištenská, 1998, s. 13).“

„Jednání, kterým se rasismus projevuje veřejně a které je předmětem právní regulace, je obvykle nazýváno:

- rasová nenávist (Mezinárodní pakt OSN a občanských a politických právech);
- rozlišování podle rasy (Mezinárodní pakt OSN o hospodářských, sociálních a kulturních právech);
- veřejné hanobení národa či rasy (Trestní zákoník);
- podněcování k nenávisti k některému národu nebo rase (Trestní zákoník);

- národní a rasová zášť (Trestní zákoník);
- národní a rasová nesnášenlivost (Vyhláška Ministerstva spravedlnosti o výkonu vazby).“

(Frištenská, 1998, s. 13,14)

2.2 Rasová diskriminace

Rasovou diskriminaci lze chápat jako produkt rasismu. Diskriminace obsahuje různé formy nevhodného zacházení (Frištenská, 1998). „V obecné rovině jde o proces odlišování, vnímání rozdílů a také o výsledky tohoto procesu. Zvláštním případem je sociální diferenciacce, v níž jsou popřeny normativní zásady rovnosti a stejného zacházení se všemi členy sociálního útvaru (Frištenská, 1998, s. 14).“

„Pojem rasová diskriminace znamená jakékoliv rozlišování, vylučování, omezování nebo znevýhodňování založené na rase, barvě pleti nebo národnostním nebo etnickém původu, jehož cílem nebo následkem je znemožnění nebo omezení uznání, užívání nebo uskutečňování lidských práv a základních svobod na základě rovnosti v politické, hospodářské, sociální, kulturní nebo kterékoliv jiné oblasti veřejného života.

Za rasovou diskriminaci nejsou považována zvláštní opatření, učiněná výhradně pro zajištění přiměřeného rozvoje některých rasových nebo etnických skupin nebo jednotlivců, kteří potřebují takovou ochranu, jež může být nezbytná k tomu, aby jim zabezpečila rovné užívání nebo výkon lidských práv a svobod, pokud ovšem tato opatření nevedou k zachování rozdílných práv pro různé rasové skupiny a pokud nezůstanou v platnosti po dosažení cílů, pro které byla přijata (Tato právní definice je obsažena v Mezinárodní úmluvě OSN a odstranění všech forem rasové diskriminace č. 95/1974 Sb. čl. 1,2. Protože mezinárodní úmluvy jsou v ČR postaveny svojí právní silou nad zákon – viz Ústava ČR, čl. 10 – je tato definice platná pro všechny vnitrostátní předpisy.) (Frištenská, 1998, s. 14).“

2.3 Xenofobie

„Xenofobie by se dala definovat z hlediska sociologického a filozofického, jako strach z toho, kdo přichází z cizího prostředí, mimo vlastní sociální útvar (Frištenská, 1998, s. 12).“ Xenofobie je základem ideologií, jako je například rasismus, šovinismus či různé extremistické směry (Frištenská, 1998).

Xenofobie je též atavistický strach z cizího, je instinktivní. Odlišnost je brána jako symbol nebezpečí (Řičan, 2000). „Na vědomé úrovni kultura xenofobii překonává, ale zcela neodstraňuje (Řičan, 2000, s. 71).“

2.4 Předsudky

„Předsudek je negativní postoj k určité skupině osob, který má ospravedlnit jejich diskriminaci, a to nikoliv na základě jejich osobních vlastností, ale kvůli členství v dané skupině. Předsudek můžeme také vnímat jako zvláštní typ agresivního chování, jež je reakcí na vlastní frustraci (Sedláková, 2002, s. 135).“

„Mnohé předsudky a předpoklady často společně sdílí široký okruh lidí, který si neuvědomuje, že jsou to pouze generalizované informace a představy. Tak se vytvářejí stereotypy (Sedláková, 2002, s. 135).“

„Generalizace začne vadit tehdy, když hodnotím někoho na základě jednoho rysu (barvy kůže). A ubližuje, když druhého právě za příslušnost k určité skupině odsoudím nebo jej pokládám za méněcenného (Frištenská, 2001, s. 15).“

Stereotypy mohou mít charakter přisuzování různých vlastností či utváření určitých představ (Romové jsou nepřizpůsobiví, nevděční imigranti, nemají zájem pracovat apod.). To mu se také říká nálepkování.

3 MIGRACE A INTEGRACE

Po roce 1989 se opět do popředí začaly dostávat sociální a společenské problémy. Národní a etnická identita začala mít významnou roli. Na politické scéně se řeší problematika ochrany lidských práv a menšin. Později se ochrana menšin stala jednou z podmínek pro členství v Radě Evropy. Evropská unie činí kroky v oblasti ochrany lidských práv a integrace menšin do společnosti (Niessen, 2000).

„Historicky podněcované postoje a zkušenosti pramenící z multietnické, multináboženské a multijazykové koexistence a konfliktů ve střední a východní Evropě ovlivňují současné obecné vnímání a chápání kulturní, náboženské a etnické rozmanitosti (Niessen, 2000, s. 34).“

3.1 Migrace v současnosti

Podle odhadů dnes žije asi 150 milionů lidí mimo svou mateřskou vlast. Další informace říkají, že z celkového počtu migrantů necelých 30 milionů představují utečenci. Většina migrantů směřuje do rozvinutých a rozvojových zemí (Drbohlav, 2001).

Důvody pro migraci mohou být ekonomické, sociální nebo politické. Migrace má i pozitivní vliv, zejména z důvodu nízké porodnosti se začíná hovořit o stárnutí populace a zatím nezodpovězena zůstává otázka, kdo v budoucnu zajistí chod daných ekonomik (Drbohlav, 2001). „Při zachování současné úrovně porodnosti a úmrtnosti a při neexistenci migračních pohybů by Evropská unie do roku 2050 ztratila asi 77 milionů obyvatel (Drbohlav, 2001, s. 20).“

Velké množství imigrantů i v České republice tvoří lidé z postsovětských republik. Mezi další imigranty se řadí dělníci i vzdělaní obchodníci, příslušníci etnických skupin, kteří se vrátili do země svého původu (repatrianti) a uprchlíci (Niessen, 2000).

V některých případech je migrace nezbytnou volbou pro přežití, jde o situace, kdy toto rozhodnutí není volbou jednotlivce. Jedná se zejména o uprchlíky. Tito lidé jsou nuceni opustit svou vlast. Může to být z důvodu přírodní katastrofy, chudoby, zhroutilí sociálního či politického systému anebo z důvodu porušování lidských práv (Niessen, 2000).

3.2 Integrace do společnosti

Imigranti, kteří se rozhodnou natrvalo žít v cizí zemi, čeká složitý proces integrace. Integrace na nové podmínky v majoritní společnosti má mnoho podob a je podmíněna různými faktory. Integrace je ovlivněna imigranty samými, ale také imigrační politikou dané země a přístupem její majoritní společnosti. Imigrace do nového prostředí je velmi závažný a složitý proces, ovlivňující život jedince. Skuteční žadatelé o azyl či uprchlíci musí čelit v tomto ohledu mnoha obtížím. Do nového prostředí přichází často nedobrovolně, nepřipraveni a bez jakýchkoliv materiálních i finančních prostředků. Nemají informace o dané zemi ani neumějí cizí jazyk (Drbohlav, 2001).

„J.W. Berry (1980) identifikoval čtyři možné strategie imigrantů v hostitelské společnosti. Patří mezi ně integrace, asimilace, separace a marginalizace (Navrátil, 2003, s. 165).“

„Integrace obvykle souvisí s účastí ve společných institucích a s udržováním skupinové identity jako jisté kulturní odlišnosti (Eriksen, 2008, s. 342).“ Je kompromisem mezi asimilací a segregací (Eriksen, 2008).

Jak uvádí Barša (1999, s. 209): „Národní integraci rozumíme proces, jímž se etnické, místní a jiné skupiny roztavují v oddělených společnostech politicky organizovaných do národních států. Proces národní integrace lze chápat jako součást širších sociálních a ekonomických dějů, jednak jako důsledek záměrných politických států.“

Dále uvádí Navrátil (2003, s. 166): „Integrace je takovou formou adaptace, při níž menšinová skupina považuje kontakt s dominantní skupinou za významný a potřebný. Příslušníci této menšiny se však současně identifikují se svou původní kulturou, kterou si chtějí nadále podržet. Asimilační strategie znamená, že menšinová skupina reaguje na kontakt s většinovou společností „zapovězením“ původní kultury a akceptací nových modů chování. Marginalizace je strategií nezájmu o dominantní i vlastní kulturu, identita příslušníků marginalizovaných skupin se opírá pouze o úzce vymezené subkulturní normy a vzory chování.“

Majoritní společnost má na své straně politickou moc a většinou určuje jakési morální pravidla v dané společnosti, což také znevýhodňuje menšiny.

Na integraci Romů se také podílí neziskové organizace a vytváří se projekty zaměřené na rozvoj vzdělání a na zvyšování kvalifikace Romů. V současnosti se stále více diskutuje o

efektivitě projektů nevládních organizací. Je cílem všeobecný rozvoj menšiny, integrace či asimilace do společnosti? Vlády od roku 1989 spíše kladou důraz na integraci, ale také současně jsou navrhovány a realizovány postupy asimilačního charakteru (Navrátil, 2003).

Problematika integrace je také způsobena tím, že jsou národnostní a etnické skupiny do státu včleněny jako občané (jednotlivci), nikoliv jako kolektiv. Identita minorit je tolerována jako aspekt plurality společnosti, ale jejich občanská integrace je spojena s požadavkem oslabení této identity. (Katrňák, Rabušic, 2002). „Má-li vzniknout v České republice multikulturní společnost, v níž národnost, barva pleti a náboženství hraje v lidském vědomí stále menší roli, je nutné nezapomínat na to, že anomie a nedůvěra vedou k netoleranci a společenské desintegraci (Katrňák, Rabušic, 2002, s. 106).“

3.3 Asimilace

V současné době se můžeme setkávat s pojmem „asimilace“, který může znamenat konečnou fázi adaptace v imigrační společnosti – splynutí s majoritou. V Evropě je více skloňován pojem „integrace“, zatímco americká odborná veřejnost více hovoří o asimilaci, kde tento pojem vyjadřuje rozličné formy adaptace (Drbohlav, 2001).

„Pokud se asimilace odehrává ve velkém měřítku, vede nakonec k vymizení menšiny, která splyne s většinou. V některých případech je prakticky nemožná, je-li etnicita založena na fyzickém vzhledu (Eriksen, 2008, s. 342).“

„Asimilace znamená přizpůsobení menšiny nebo přistěhovalce okolní většinové společnosti. Zahrnuje ovládnutí a přijetí většinového jazyka, obyčejů a kultury alespoň v té míře, aby odlišnosti nebránily ve společenském uplatnění, ale může znamenat i úplné splynutí s většinovou společností (cs.wikipedia.org).“

Asimilace se dá rozdělit na vynucenou a dobrovolnou.

„Na základě duality kulturní a strukturální asimilace konstruuje Gordon (1964) tři weberovské ideální typy asimilace:

- a) Typ adaptace předpokládá přizpůsobení přistěhovalců dominantní společnosti a kultuře ve smyslu absolutní kulturní a strukturální asimilace.
- b) Typ tavícího kotle, v němž je výsledkem kulturní a strukturální asimilace sociální a kulturní splynutí „domorodých“ a přistěhovaleckých skupin.

- c) Typ kulturního pluralismu reprezentující takovou podobu sociálně-strukturální integrace imigrantů, v němž tito jednotlivci a skupiny nejsou absorbovány dominantní kulturou a zachovávají svoji kulturní odlišnost (Szaló In Sirovátka, 2002, s. 182).“

V České republice se věnuje pozornost zejména integraci Romů, bohužel tato problematika je velmi složitá zejména kvůli zakotveným stereotypům, které v majoritní společnosti převládají. V souvislosti s romskou menšinou se hovoří o politickém, kulturním a sociálně-ekonomickém vyloučení. Nejen statistické průzkumy a xenofobní reflexy naznačují, že majorita nebere romskou menšinu jako součást naší společnosti. Integrace Romů od majoritní společnosti vyžaduje, aby v definici českého národu vytvořili prostor i pro Romy a jiné národnosti a etnické menšiny (Barša, 1999). „Češi budou muset přestat považovat český stát za vlastnictví své etnické skupiny, podobně jako potomci anglických osadníků nepovažují Spojené státy americké za stát Anglosasů, protože se tam mluví (převážně) anglicky a převládá tam protestantské křesťanství (Barša, 1999, s. 283).“

- d) Integrace se zabývá oblastí kulturní, sociální a politickou.

4 POLITICKÝ EXTREMISMUS A MENŠINY

Politický extremismus a radikalismus na sebe v posledních letech strhává pozornost politiků, sociologů, vědců i široké veřejnosti. Je v nesouladu s demokracií a lidskými právy. Lidé všeobecně vnímají extremismus jako problém. I přesto však v poslední době má pravicový extremismus latentní podporu u veřejnosti, to zejména kvůli romské problematice a prezentaci v médiích.

Politický extremismus by se dal definovat jako síly prosazující požadavky směřující proti základním principům a hodnotám demokratického zřízení (Mareš, Strmiska, 2002).

Z amerického kontinentu se pojem rozšířil i v Evropě a to zejména v Německu. V anglických mluvících zemích je používanější pojem „radikalismus“. V České republice se tyto pojmy začaly užívat již na přelomu devatenáctého a dvacátého století, daleko více frekventovanější se staly až po roce 1989 (Mareš, 2003).

Za základní směry extremismu jsou považovány levicový a pravicový extremismus.

Pro pravicový extremismus je charakteristické popírání moderního pojetí rovnosti. Toto popírání je často spjato s jednostranným přeceňováním či nadřazeností a ve snižování, které řadí za skupiny „jiného druhu“ (xenofobie, heterofobie, antisemitismus)(Mareš, Strmiska, 2002).

Levicový extremismus (např. anarchismus) klade do popředí princip rovnosti a důsledně jej rozlišuje, často za použití krajních prostředků. „Zatímco v komunismu je zásadou rovnosti překryta či zatlačena do pozadí idea individuální svobody, v anarchismu platí každá forma státnosti za „represivní“. Ve zdůrazňování fundamentální lidské rovnosti se sice levicově extremistické doktríny shodují s demokratickým ústavním uspořádáním a právním státem, ovšem vyvozují z tohoto etického základního principu některé důsledky, které je možné považovat za radikální či extremistické. Poskytují totální osvobození od všech společenských (politických, ekonomických, kulturních) tlaků a považují za principiálně realizovatelné dosažení řádu bez panství, tvořeného rovnými a svobodnými lidmi (Mareš, Strmiska, 2002, 162,163).“

Kromě pravicového a levicového extremismu vymezují někteří odborníci i další extremistické směry (např. extremismus ekologický, etnicko-regionální, náboženský fanatismus).

V dnešní době existují lidé, kteří se domnívají, že všechny lidské společnosti by měli mít svůj vlastní stát. Kdo by však určil tyto jednotlivé lidské společnosti? Pokud i nadále budou existovat podobné představy, bude stále docházet k nepokojům a bojům za lidská práva. Nikde není definováno, že národnostní nebo etnické menšiny jsou méněcennější než jiné. Také není dáno, aby čisté kultury s dlouhodobou historií dominovali celému světu (Eriksen,2007).

„V dnešní době nelze uchránit ani kulturní hranice, ani kulturní čistotu, a právě proti tomu-to vývoji vystupují fundamentalisté a kulturalisté (Eriksen, 2007, s. 14).“

4.1 Pravicový extremismus v ČR

Z hlediska ideového profilu lze v ČR pozorovat zhruba pět základních směrů ultrapravice, při značném zobecnění, jsou to:

1. Populisticko-extremistickou orientaci – charakteristická je nezřetelnost celkové ideologie. Převážně se jedná o účelové protestní postoje vůči většinovým silám „demokratického“ spektra a jejich politické reprezentaci proti Romům, židům či přistěhovalcům.
2. Nacionalisticko-autoritativní orientaci – vychází ze svatováclavských tradic a tradic prvorepublikového fašismu, svým způsobem zohledňující i křesťanská východiska a slovanskou vzájemnost. Je charakteristická antisemitismem a antikomunismem.
3. Nacionalistickou-katolickou orientaci – vychází z cyrilometodějské tradice a z tradic „bojů“ českých katolíků proti volnomyšlenkářství a husitství. Patří zde radikální antisemitismus.
4. Neonacistickou a pan-árijskou orientaci – vychází z nacistických a neonacistických koncepcí. Ideově vychází z politického systému Třetí říše. „Požaduje jednotu bílých árijských národů v postupu vůči všem „barevným“ a židům (Mareš, Strmiska, 2002, s. 165).“
5. Kališnickou orientaci – vychází z husitských tradic. Odmítají fašismus a komunismus, kladou důraz na udržování „pozitivních“ tradic. Nejznámější aktivita je spjata s propagací skinheadské skupiny Orlík. „Některé organizace vzniklé na bázi kališ-

nické orientace ovšem postupně začaly opouštět rasistické a vyhraněné extremistické spektrum (Mareš, Strmiska, 2002, s. 165).“

I když existuje řada organizací a ideologií, je však celkový přímý politický význam české krajní pravice malý. V České republice lze u částí veřejnosti nalézt xenofobní i rasistické názory, které nebyly a nejsou propagovány majoritními demokratickými politickými silami. To je také jeden z důvodů, proč se problematice menšin intenzivně věnují pravicoví extremisté, což vyplývá i ze snahy získat další stoupence zvýšit svůj politický potenciál (Sirovátka, 2002).

4.1.1 Etnické a národnostní menšiny v pojetí pravicového extremismu

Postoje mnoha obyvatel České republiky vůči národnostním a etnickým menšinám je kritický, ovlivněn předsudky a negativními stereotypy. Zvláště romskou menšinu pravicoví extremisté vidí a líčí jako problém, se kterým chtějí české společnosti pomoci. Při tom dávají na vědomí, že mají latentní oporu v široké veřejnosti (Mareš, Strmiska, 2002).

Toto hnutí odmítá pozitivní diskriminaci a také jakoukoliv diferenciaci a všem Romům jsou přisuzovány negativní vlastnosti. Nejsou brány v úvahu jakékoliv rozdíly.

Snaží se přesvědčit veřejnost o tom, že jsou Romové mimořádně problémoví a nepřizpůsobiví občané a oni jediní danou problematiku vnímají správně a mají efektivní řešení (Mareš, Strmiska, 2002).

Nárůst imigrantů v Evropě je stále významnějším problémem současné doby. Tito lidé se obvykle po příchodu do cizí země ocitnou v tíživé životní situaci. Velká část majoritní společnosti k této skupině lidí přistupuje s negativním postojem. Odpor proti přistěhovalcům zaujímají v politické agendě ultrapravicové skupiny. Negativní postoj směřuje zejména k imigrantům s odlišnou barvou pleti, ale ani dělníci za zemí bývalého Sovětského svazu nejsou vítány nacionalistickou ultrapravicí. Aktivisté nerozlišují, zda se jedná o azyllanta, uprchlíka nebo krátkodobě pobývacího cizince. Prioritní jsou národnostní a rasistické předsudky (Mareš, Strmiska, 2002).

4.2 Levicový extremismus

Ultralevicové spektrum lze rozdělit v České republice na komunistický proud a antirasistické ultralevicové skinheads.

Levicoví extremisté se snaží etnickým a národnostním menšinám napomoci v jejich emancipaci a v jejich znevýhodněném postavení. Znevýhodněné postavení považují za důsledek kapitalistického systému (Mareš, 2003).

„Cílem je odstranění diskriminace a eliminace odcizení, což má vést k vytvoření beztřídní a multikulturní socialistické společnosti založené na samosprávě „zdola“. Tomuto cíli slouží i spojení boje proti diskriminaci s bojem třídním, protože třídní charakter společnosti podmiňuje a násobí odcizení a diskriminační praktiky (Mareš, Strmiska, 2002, s. 171).“

Levicově orientovaní extremisté a radikálové jsou součástí boje proti pravicovému extremismu. Nejvýznamnější z těchto skupin jsou Antifašistické akce i ne-ultrapravicové proudy skinhead.

4.3 Politika proti extremismu a radikalismu v České republice

Po listopadu 1989 se začal budovat demokratický politický systém, čímž se vytvořily podmínky pro vybudování protixtremistické politiky. Nalézt účinnou a respektovanou variantu před politickým extremismem se ale nepodařilo do dnes. Diskuse na toto téma se vedou častěji, hlavně po různých událostech pravicových extremistů. Jako reakce na tyto projevy v Československu a později v České republice vznikly státní i nestátní struktury, které realizují politické kroky proti extremismu (Mareš, 2003).

Složku této polické sféry plní především instituce v oblasti vnitřní bezpečnosti, která je zapojená do celého bezpečnostního systému státu. V České republice nese zodpovědnost za zajištění bezpečnosti především vláda ČR. V oblasti extremismu se zabývá přípravou příslušných právních norem, politickými koncepcemi a zprávami (Mareš, 2003).

„Významné pravomoci dává Ústava ČR také prezidentu republiky v jeho funkci vrchního velitele ozbrojených sil, prezident však rovněž může podat návrh na rozpuštění, pozastavení či obnovení činnosti politické strany nebo politického hnutí. Prezident disponuje i institutem prezidentských milostí, které může využít v některých případech souvisejících s extremismem (Mareš, 2003, s. 532).“

Mezi další orgán působící v oblasti moci výkonné je Bezpečnostní rada státu. Tato Rada se pravicovým extremismem zabývala např. po rasově motivované vraždě ve Svitavách v roce 2001. Jejími členy jsou členové vlády, kteří jsou určeni na základě rozhodnutí vlády a předsedou Rady je předseda vlády ČR (Mareš, 2003).

Úspěšnost politiky proti extremismu v ČR je těžké zhodnotit. Na jedné straně dokáže být účinná, jejímž důkazem je např. zrušení Dělnické strany, (jejíž činnost však byla znovuobnovena pod jiným názvem strany). Na druhé straně občas vyvolává protestní postoje vůči ní samé, což vytváří popularitu ultrapravicovým hnutím zejména u „prostě orientované mládeže“.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUMNÁ ČÁST

5.1 Popis výzkumného problému

Svou praktickou část bakalářské práce jsem zaměřila především na pohled a postoj majoritní společnosti k národnostním a etnickým menšinám. Tuto problematiku jsem si z důvodů osobních i profesních. Několikrát jsem byla překvapena názory mého blízkého okolí na národnostní a etnické menšiny. Začala jsem si uvědomovat a všímat negativního postoje majoritní společnosti k těmto skupinám obyvatel, zejména když jsem měla přítele jiného etnika. Všimla jsem si, že lidé mají tendence všechny tyto příslušníky národnostních a etnických skupin posuzovat stejným měřítkem tzv. „je házet do jednoho pytle“. Zajímali mne důvody tohoto postoje a hodnocení.

Domnívám se, že je důležité se touto problematikou zabývat především z toho důvodu, protože žijeme v době, kdy je migrace obyvatel běžným jevem. V naší zemi žijeme a budeme žít i v budoucnu s minoritními skupinami obyvatel. Lidé si neuvědomují, že nelze tuto skutečnost odmítat, ale připravit se na ni. Naučit se žít s cizími národy a odlišnými kulturami. Především musí začít vnímat pozitiva být více tolerantní.

5.2 Výzkumný cíl

Základním cílem bylo tedy zjistit, jaký postoj zaujímá majoritní společnost k národnostním a etnickým menšinám. V případě negativního postoje bylo třeba zjistit, co je důvodem. A čím je ovlivněn názor jedince.

5.3 Výzkumné otázky

Vzhledem k výzkumnému cíli jsem vymezila základní výzkumné otázky:

- 1) Jaký postoj zaujímá majoritní společnost k národnostním a etnickým menšinám?
 - 1a) Proč zaujímá majoritní společnost negativní postoj?
- 2) Jaká je informovanost majority o národnostních a etnických menšinách?
 - 2a) Je informovaností ovlivněn názor majority k národnostním a etnickým menšinám?

5.4 Druh výzkumu

Pro svou práci jsem zvolila smíšený výzkum. Výzkum se skládal ze dvou částí. Pro kvantitativní část jsem zvolila dotazník a pro kvalitativní část kvalitativní rozhovor.

Kvalitativní výzkum jsem prováděla u menšího počtu osob, jeho cílem bylo získat informace, které jsem později zobecnila, vyhodnotila a interpretovala pomocí tabulek a grafů.

5.5 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek tvořili osoby z majoritní společnosti. Záměrně jsem vymezila věkovou kategorii ve věku 25-45 let. A to z důvodu, že se jedná o osoby, které mají již nějaké životní zkušenosti. Navíc jsou to lidé, kteří se připravují založit rodinu nebo rodinu již mají. Tudíž budou vychovávat nebo vychovávají děti. Budou mít vliv na utváření jejich názorů.

Jednalo se o osoby z města Vsetín s rozdílným profesním zaměřením.

5.6 Výzkumná metoda

Jelikož jsem zvolila smíšený výzkum, výzkumnou metodou byl **dotazník** a **kvalitativní rozhovor**.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 48 osob, z toho 3 se zúčastnili kvalitativního rozhovoru.

Dotazník se skládá ze 17 otázek. U 14 otázek jsou využity varianty uzavřených odpovědí a u 3 otázek jsou varianty volných odpovědí. Mezi první dvě otázky jsem zahrnula body, kde zjišťuji pohlaví a vzdělání, které byly spíše orientační. Jelikož mým cílem je zjistit postoj majoritní společnosti jako celku. V otázce, kde se zaměřuji na znalost odborných pojmů, jsem využila pro znázornění vyhodnocených výsledků tabulku. U dalších otázek jsem zaměřila na znalosti o dané problematice, dále na názor a postoj majoritní společnosti. U čtyř uzavřených otázek, kde jsem vymezila odpovědi ano a ne, jsem použila pro grafické znázornění vyhodnocení výzkumu výsečový graf. U dalších desíti otázek jsem použila pro grafické znázornění vyhodnocení výzkumu sloupcové grafy a to z důvodu lepší orientace, jelikož se jednalo o otázky uzavřené s více variantami odpovědí a o tři otázky otevřené. Pro přehlednější znázornění bylo tedy vhodné použít sloupcové grafy.

U desíti odpovědí v dotazníku je několik variant odpovědí, kde respondenti měli možnost volit více možností, se kterými souhlasili. Tyto odpovědi jsem vytvořila na základě teoretické části práce. Snažila jsem se do odpovědí zakomponovat typické znaky pro danou problematiku, aby zde byly obsaženy kladné i záporné možnosti odpovědí.

U dotazníku se jednalo o záměrný výběr výzkumného vzorku a metodu nabalující se /sněhová koule. To znamená, že jsem dotazníky rozdala a posla své rodině a přátelům, kteří dále dotazníky předali mezi své známé. Většinu dotazníků jsem měla ve vytištěné podobě a některé jsem rozeslala elektronickou podobou prostřednictvím mailu.

Pro kvalitativní rozhovor jsem využila dostupného výběru (typologického výběru) výzkumného vzorku, byli to především lidé, kteří byli ochotni na dané téma diskutovat. Tito lidé nejprve vyplnili dotazníky a poté jsem navázala rozhovorem. Ptala jsem se především na doplňující otázky k dotazníku a dále na otázky, které z rozhovoru či dotazníku vyplynuly.

6 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Cíle výzkumu naplňujeme jak kvantitativní, tak i kvalitativní metodou. Dotazník i kvalitativní rozhovor měly za úkol, zjistit odpovědi na výzkumné otázky. Snažila jsem se docílit přehlednosti vyhodnocených položek dotazníků, proto jsem pro grafické znázornění vyhodnocení výzkumu použila tabulku a dva typy grafů. Jednalo se o graf výsečový a sloupcový.

Vyhodnocení výsledků proběhlo ze 48 dotazníků, z celkového počtu respondentů bylo 27 mužů a 21 žen ve věkové kategorii 25-45 let, 2 respondenti měli základní vzdělání, 34 respondentů středoškolské vzdělání a 12 respondentů vysokoškolské vzdělání.

6.1 Zpracování vyhodnocení jednotlivých položek z dotazníků

6.1.1 Vyhodnocení otázky č. 3

V této otázce jsem uvedla deset pojmů užívaných v oblasti multikulturní výchovy a sociálních věd. Snažila jsem se zjistit, na kolik je význam těchto pojmů znám v majoritní společnosti.

Tabulka 1 - Znalost pojmů

Etnikum	37 (77,1%)
Etnicita	7 (14,6%)
Národnostní menšina	45 (93,8%)
Etnická menšina	35 (72,9%)
Extremismus	45 (93,8%)
Integrace	37 (77,1%)
Asimilace	26 (54,2%)
Rasismus	48 (100%)
Xenofobie	36 (75%)
Antisemitismus	35 (72,9%)

Nejvíce respondentů znalo význam pojmu rasismus (100%), mezi další známé pojmy patřil extremismus (93,8%) a národnostní menšina (93,8%).

U pojmu Etnikum (77,1%), Integrace (77,1%) a xenofobie (75%) si nebyli někteří respondenti jisti nebo význam těchto pojmů neznali.

Význam pojmu antisemitismus znalo pouze 72,9% respondentů. Domnívala jsem se, že tento pojem je ve společnosti používán a také se o antisemitismu často hovoří i v médiích např. v souvislosti s extremismem.

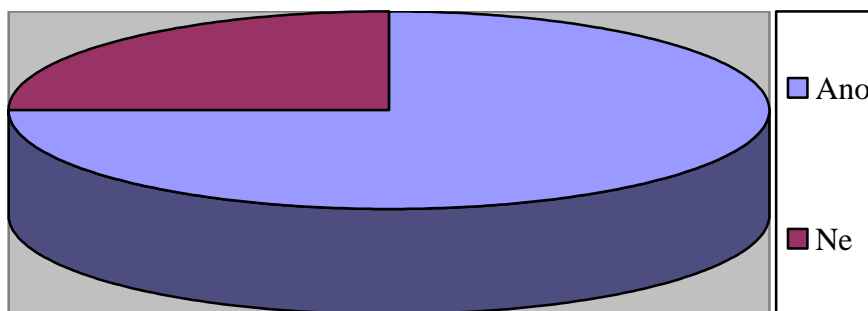
Většina respondentů neznala význam pojmu etnická menšina, což znamenalo, že následně nevěděli rozdíl mezi národnostní a etnickou menšinou. Význam pojmu etnická menšina znalo 72,9% respondentů.

Mezi nejméně známé patřily pojmy asimilace (54,2%) a etnicita (14,6%). Tyto pojmy jsou málo používány. Lidé se s nimi mohou ojediněle setkat v médiích. Pokud se však zajímají o vědní obory, kde jsou tyto pojmy používány nebo čtou odbornou literaturu, tak se s nimi setkávají.

6.1.2 Vyhodnocení otázky č. 4

Tato otázka navazuje na předchozí, cílem bylo zjistit, zda lidé znají rozdíl mezi národnostní a etnickou menšinou a o to, jaký mají přehled.

Graf 1 - Víte, jaký je rozdíl mezi národnostní a etnickou menšinou?

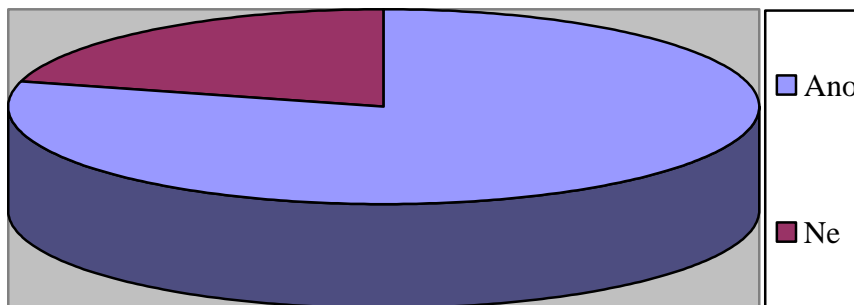
Z celkového počtu dotazovaných odpovědělo ano 36 (75%) respondentů a ne 12 (25%) respondentů. Několikrát jsem se setkala s lidmi, kteří přemýšleli nad tím, do které menšiny kdo patří a následně odvozovali rozdíl mezi těmito menšinami. Většina majoritní společ-

nosti se nad touto myšlenkou nikdy nepozastaví, jelikož se o tuto problematiku nezajímá. Jedná se spíše o to, jaký mají lidé všeobecný přehled.

6.1.3 Vyhodnocení otázky č. 5

V této otázce jsem se snažila zjistit, zda znají lidé z majoritní společnosti osobně nějaké cizince v ČR. Tuto otázku jsem zahrнула z toho důvodu, že přátelství či jiný vztah s cizincem může ovlivnit názor jedince. Samozřejmě i negativně, záleží na vzniklých zkušenostech.

Graf 2 - Znáte osobně nějaké cizince žijící v ČR?

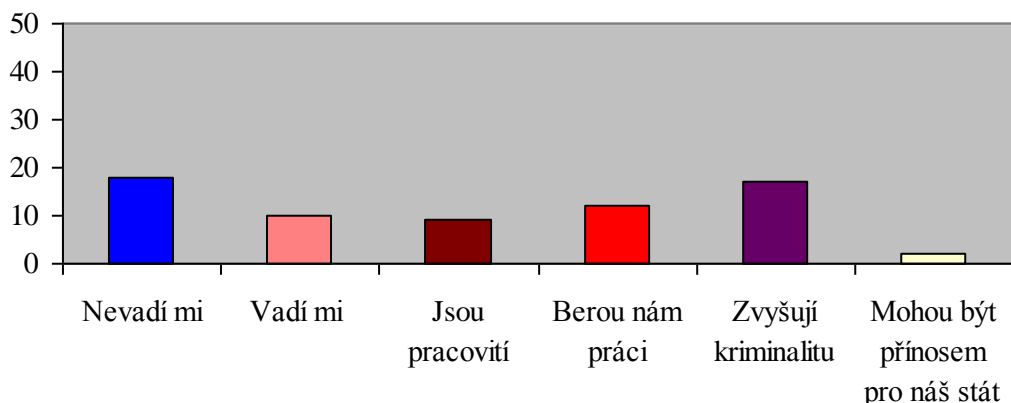

Z celkového počtu dotazovaných odpovědělo ano 38 (79,2%) respondentů a ne 10 (20,8%) respondentů.

6.1.4 Vyhodnocení otázky č. 6

U této otázky jsem se zaměřila na ukrajinskou národnostní menšinu. Snažila, jsem zjistit postoj majoritní společnosti k této národnostní menšině.

Graf 3 - Jaký je Váš názor na ukrajinskou menšinu v ČR?

U této otázky někteří respondenti podtrhli více odpovědí. Postoj majority k ukrajinské menšině je následující:

- a) Nevadí mi 18 (37,5%)
- b) Vadí mi 10 (20,8%)
- c) Jsou pracovití 9 (18,75%)
- d) Berou nám práci 12 (25%)
- e) Zvyšují kriminalitu 17 (35,4%)
- f) Mohou být přínosem pro stát 2 (4%)

I když nejvíce respondentů uvedlo, že jim Ukrajinci na našem území nevadí (37,5%), většina se však zároveň domnívá, že zvyšují kriminalitu (35,4%). U majoritní společnosti je zakotveno spojení Ukrajinců a mafie, které bylo u tohoto bodu několikrát doplněno. Do této problematiky však zahrnují tuto menšinu jako celek, nerozlišují jednotlivé příslušníky. Většinou neberou v úvahu jakoukoliv diferenciaci.

Další problém lidé vidí ve vysokém počtu ilegálních imigrantů z Ukrajiny a zaměstnáváním těchto lidí „na černo“. V této souvislosti se domnívají, že berou Čechům práci (25%). Jelikož zaměstnavatelé dávají přednost „levné pracovní síle z východu“. Už málokdo z české majoritní společnosti se zamyslí nad tím, zda by chtěl takovou práci vykonávat on sám. Lidé si neuvědomují, že Ukrajinci k nám přichází hlavně za prací, aby mohli finančně zabezpečit svou rodinu a nehodlají se zde usadit natrvalo. Ano i na tento fakt však někteří argumentují: „Nezajímá mne, z jakého důvodu k nám tyto lidé přijíždějí, jen ať si zůstanou na Ukrajině. Je to jen vrchol rozpustilosti. Mají ve svém státě dost práce, ale není jim dost

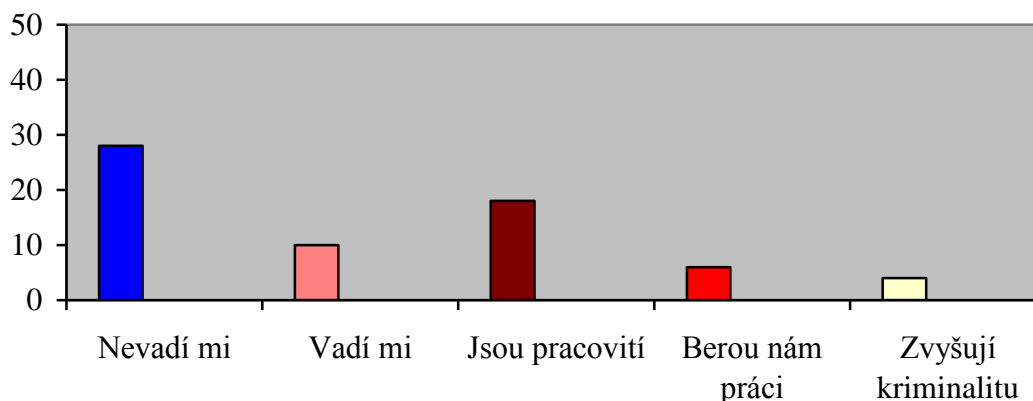
dobrá. A tak berou práci nám Čechům. Za svůj ekonomický stav státu si můžou sami!“. Podle mého názoru jsou však tyto výroky projevem sobeckosti a egocentrismu, samozřejmě je to určitý xenofobský postoj založený na předsudcích a v neposlední řadě na neinformovanosti obyvatel.

Deset respondentů přímo podtrhlo odpověď, že jim Ukrajinci v České republice vadí (20,8%) a jen dva dotazovaní se domnívají, že tato menšina může být přínosem pro náš stát (4%).

6.1.5 Vyhodnocení otázky č. 7

U této otázky jsem se zaměřila na Vietnamce v ČR. Snažila, jsem se zjistit postoj majoritní společnosti k této menšině.

Graf 4 - Jaký je Váš názor na Vietnamce v ČR?

U této otázky někteří respondenti podtrhli více odpovědí. Postoj majority k vietnamské menšině je následující:

- a) Nevadí mi 28 (58,3%)
- b) Vadí mi 10 (20,8%)
- c) Jsou pracovití 18 (37,5%)
- d) Berou nám práci 6 (12,5%)
- e) Zvyšují kriminalitu 4 (8,3%)

U vietnamské menšiny jsem předpokládala většinou kladný postoj, 58,3% respondentů uvedla, že jim Vietnamci nevadí. Podle mého názoru se, však vyskytlo poměrně hodně

negativních ohlasů. U odpovědí vadí mi (20,8%), respondenti doplňovali jako důvod, ilegální prodej zboží, prodej padělaného a nekvalitního zboží. Některých respondentů jsem se měla možnost zeptat, zda i přes svůj negativní postoj nakupují u vietnamských prodejců. Většina odpověděla, že nakupují v těchto prodejnách (nejen oděvy).

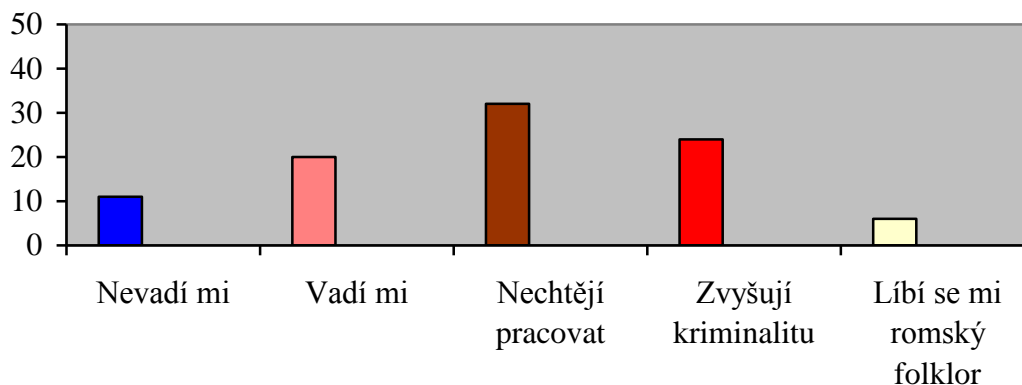
37,5% dotazovaných se domnívá, že jsou Vietnamci pracovití a jen 12,5% souhlasí s tvrzením, že nám berou práci. Lidé se domnívají, že kvalitní české textilní firmy přichází o zákazníky, jelikož dávají přednost nižší ceně.

V poslední době na internetu v různých sociálních sítích vzniká spousta skupin a diskusí s xenofobským až rasistickým podtextem. Překvapilo mne, že terčem české společnosti se stávají i Vietnamci. Útoky jsou směřované nejen na jejich vzhled, ale i inteligenci. Paradoxně vietnamští žáci a studenti vynikají výbornými studijními výsledky.

6.1.6 Vyhodnocení otázky č. 8

U této otázky jsem se zaměřila na romskou menšinu. Snažila, jsem se zjistit postoj majoritní společnost k této menšině.

Graf 5 - Jaký je Váš názor na Romy?

U této otázky někteří respondenti podtrhli více odpovědí. Postoj majority k romské menšině je následující:

- a) Nevadí mi 11 (22,9%)
- b) Vadí mi 20 (41,7%)
- c) Nechtější pracovat 32 (66,7%)
- d) Zvyšují kriminalitu 24 (50%)

- e) Líbí se mi romský folklor (hudba, lidové tance...) 6 (12,5%)

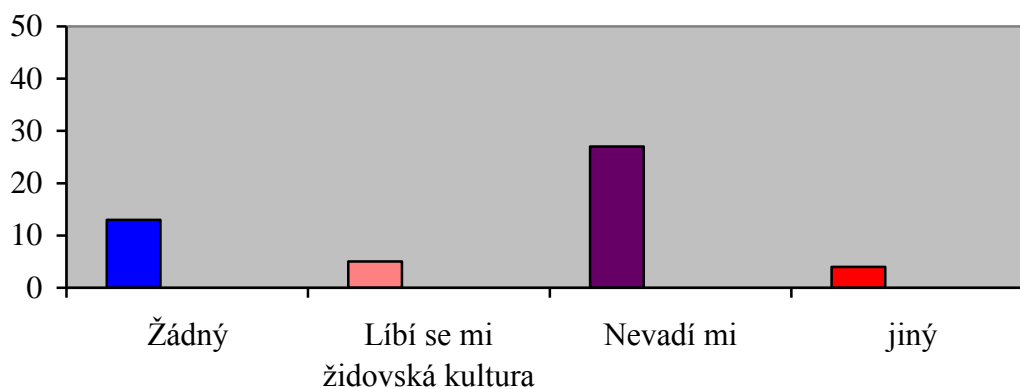
Majoritní společnost trpí asi největší averzí vůči Romům, většina respondentů se však soustředila především na pracovní aktivitu Romů, 66,7% se vyjádřilo, že nechtějí pracovat. Překvapivě 22,9% respondentů odpovědělo, že jim Romové nevadí. Musím se přiznat, že u tohoto bodu jsem nečekala tolik odpovědí. Ale zároveň označovali bod týkající se zvýšením kriminality 50%. Lidé však nevědí, co za těmito patologickými jevy stojí. Chyby hledají především na straně Romů a nepřipouštějí si další aspekty, které jsou příčinou těchto jevů.

Mezi Romy a majoritní společností stojí obrovská bariéra. Naučit se spolu žít a jeden druhého respektovat je běh na dlouho trať. Není jisté, zda se někdy něčeho takového docílí.

6.1.7 Vyhodnocení otázky č. 9

V této otázce jsem se snažila zjistit postoj majority k židovské komunitě. Tato otázka je záměrně otevřená, abych zjistila, zda je vůbec tato minoritní skupina majoritou nějakým způsobem vnímána. Z toho důvodu byla možnost se k této otázce více vyjádřit.

Graf 6 - Jaký je Váš názor na židovskou komunitu?

U této otázky se nejčastěji opakovaly tři různé odpovědi a tři lidé se vyjádřili jinak. Mezi třemi respondenty, kteří napsali jinou odpověď, dva nevěděli, kdo to je Žid a jeden se domníval, že v České republice se žádní Židé nenacházejí. Dále se respondenti vyjadřovali k vyhlazování Židů za druhé světové války a také k jejich náboženství. Mezi nejčastější odpovědi patřily:

- a) Nemám žádný názor na tuto menšinu 13 (27,1%)
 b) Nevadí mi 27 (56,25%)

c) Líbí se mi židovská kultura 5 (10,4%)

d) Jiná odpověď 3 (6,25%)

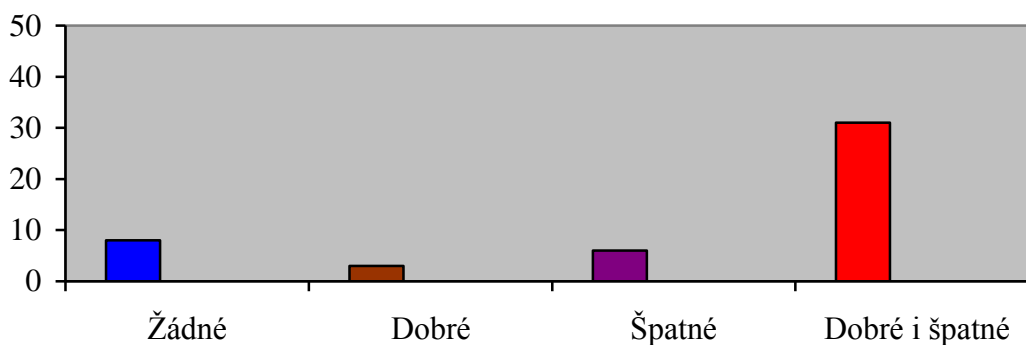
Respondenti se vyjadřovali velmi stručně. 56, 25% uvedlo, že jim Židé nevadí a 27,1% nemá žádný názor na tuto menšinu. Dále se k této otázce příliš nevyjadřovali. V podvědomí lidí po celém světě utkvěla především druhá světová válka. O tom, že Židé byli pronásledováni i v dávné historii, především také ve středověku, už mnoho z nás neví.

Pro mne překvapivým poznatkem bylo, že spousta respondentů nevěděla, co znamená pojem antisemitismus. Měla jsem pocit, že je tento pojem velmi používaný a taky hodně publikovaný nejen prostřednictvím médií, ale všeobecně. Navíc se často zmiňuje v souvislosti s různými extremistickými hnutími nebo hanobením židovských synagog a hřbitovů.

6.1.8 Vyhodnocení otázky č. 10

Tato otázka se táže přímo na zkušenost s národnostní či etnickou menšinou. Jelikož od zkušeností se většinou odvíjí postoj k dané skupině obyvatel.

Graf 7 - Máte s příslušníky jiné národnostní či etnické menšiny zkušenosti?

Nejčastější zkušenosti majority s národnostními či etnickými menšinami jsou:

a) Žádné 8 (16,7%)

b) Dobré 3 (6,2%)

c) Špatné 6 (12,5%)

d) Dobré i špatné 31 (64,6%)

Vsetín je poměrně malé město ve srovnání se Zlínem či jinými městy. Lidé nemají tolik možností navázat kontakt s jinými národnostními či etnickými menšinami a nasbírat zku-

šenosti. Je zde početné zastoupení romské menšiny, ale v kontaktu s majoritou příliš není, hlavně po vystěhování většiny Romů za město do lokality Poschla. I z toho důvodu se našlo 16,7% respondentů, kteří nemají s menšinami žádné zkušenosti. 12,5% má negativní zkušenosti, nejčastěji byly zmiňovány negativní zkušenosti s Romy. Většinou za těmito zkušenostmi nebyly myšleny projevy xenofobie nebo rasismu, ale jednotlivé jevy, které jsou s touto menšinou spojeny – hlučnost, nepořádnost, temperament, nezaměstnanost, špatná bytová situace apod.

Mezi další špatné zkušenosti patřily okradení či slovní napadení. Pokud má člověk jen jednu špatnou zkušenost a žádnou dobrou s příslušníkem nějaké minority, má to určitě vliv na jeho postoj k těmto skupinám obyvatel. Někteří lidé si ani možnost nějaké pozitivní zkušenosti nepřipouští.

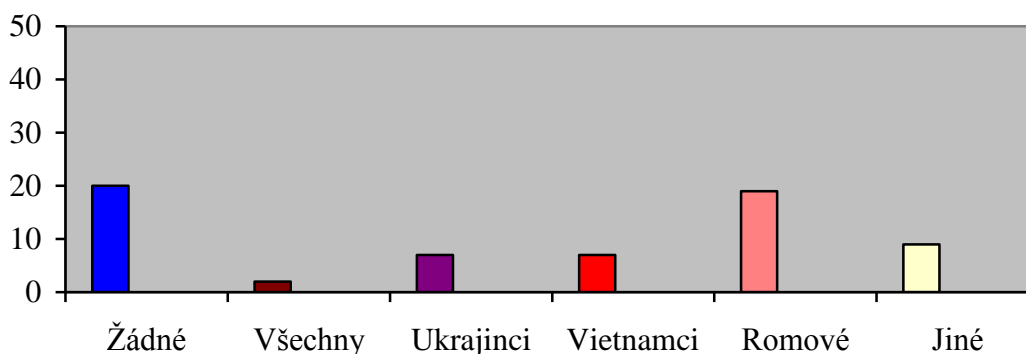
Jen dobré zkušenosti má jen 12,5% dotazovaných, jednalo se především o lidi, které pojí přátelství s příslušníky národnostní nebo etnické menšiny

Nejvíce respondentů (64,6%) má dobré i špatné zkušenosti.

6.1.9 Vyhodnocení otázky č. 11

Tato otázka zaměřuje na názor respondenta. Zjišťuje, které národnostní či etnické menšiny by měli opustit ČR.

Graf 8 - Které národnostní či etnické menšiny by, podle Vašeho názoru, měli opustit ČR?

K této otázce se majoritní společnost vyjádřila následovně:

- a) Žádné 20 (41,7%)
- b) Všechny 2 (4,2%)

- c) Ukrajinci 7 (14,6%)
- d) Vietnamci 7 (14,6%)
- e) Romové 19 (39,6%)
- f) Jiné 9 (18,75%)

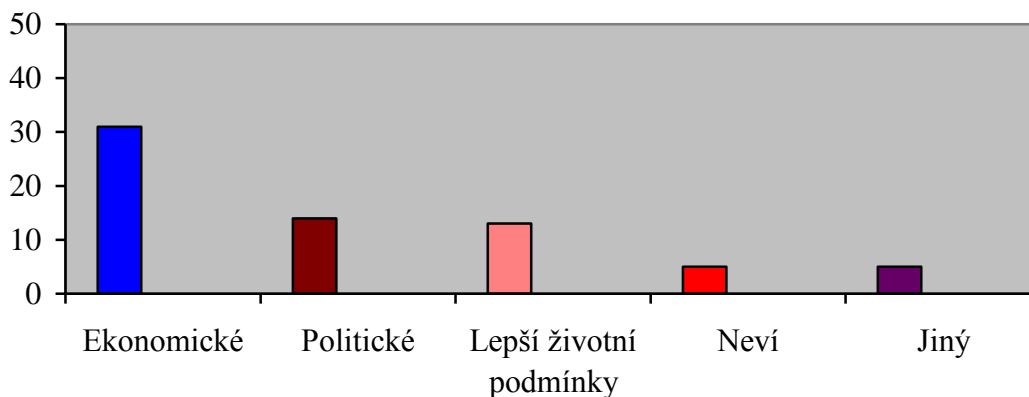
41,7% se domnívá, že by Českou republiku neměli opouštět žádné národnostní či etnické menšiny, jelikož jsme v demokratickém státě. Navíc po vstupu do EU se naskytly pracovní příležitosti nejen pro cizince u nás, ale i pro české občany ve světě. I v majoritní společnosti se nachází lidé, kteří se nechovají dle příslušných zákonů či morálních pravidel, a ani tyto lidi nemůžeme vyhostit z ČR.

U této otázky také respondenti zmiňovali národnostní a etnické menšiny, které jim v ČR vadí a nechtějí je tady. Nejvíce mne překvapily odpovědi dvou respondentů, kteří uvedli, že by všechny národnostní a etnické menšiny měly opustit naši zemi. Tito lidé si představovali etnicky a národnostně homogenní společnost. Mezi konkrétně uvedené národnostní a etnické menšiny, které by měly opustit naši zemi, byli uváděni: Romové, Ukrajinci a Vietnamci. U Vietnamců byla uváděna jako důvod jejich početnost na našem území, a proto se měli vrátit do své vlasti. Devět respondentů uvedlo i jiné národnosti, patřili mezi ně: Rumuni, Bulhaři, Číňané, imigranti z bývalých Postsovětských republik a Muslimové.

6.1.10 Vyhodnocení otázky č. 12

Tato otázka se zaměřuje především na osobní názor respondenta a zároveň předpokládá i všeobecný přehled a informovanost týkající se důvodů k migraci obyvatel.

Graf 9 - Jaký důvod, podle Vašeho názoru, mají lidé k migraci?

Uvedené odpovědi byly:

- a) Ekonomické 31(64,6%)
- b) Politické 19 (39,6%)
- c) Lepší životní podmínky 13 (27,1%)
- d) Neví 5 (10,4%)
- e) Jiné důvody 5 (10,4%)

U této otázky někteří respondenti uváděli více možností. Mezi ekonomické důvody (64,6%) byly zmiňovány peníze a hledání práce.

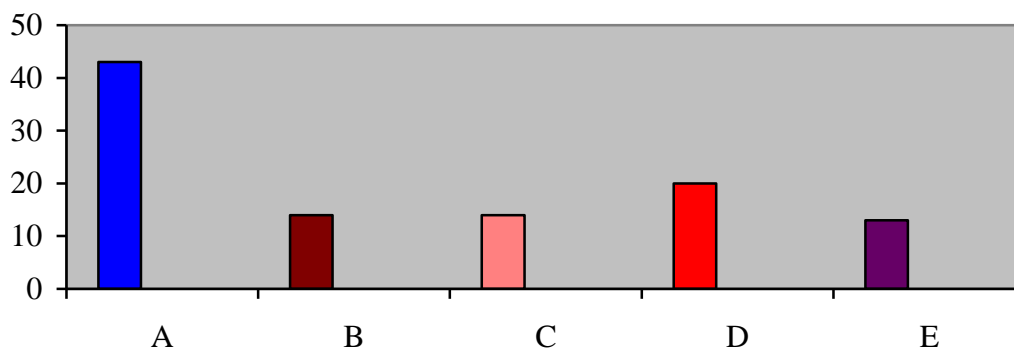
U politických důvodů (39,6%) k migraci byl zmiňován např. komunistický politický režim a s tím související omezování lidských práv. Mezi další důvody patřily lepší životní podmínky (27,1%).

Mezi jiné důvody (10,4%) byly uváděny sociální vztahy ve společnosti a živelné pohromy. Pět respondentů (10,4%) nevědělo, jaký důvod by měl mít člověk k migraci. Někteří lidé se nezamýšlí nad tím, že jsou státy, které jsou na daleko horší ekonomické úrovni než Česká republika a pro tyto lidi je to mnohdy jediná možnost, jak si zajistit lepší život, nejen pro ně samotné, ale i pro jejich rodiny.

Samozřejmě existuje mnoho dalších důvodů k migraci. Svě by o tom mohli vyprávět právě ti, kteří pomáhají získat uprchlíkům v České republice azyl a účastní se tohoto procesu.

6.1.11 Vyhodnocení otázky č. 13

U této otázky je uvedeno několik tvrzení. V případě, že s některým bodem respondent souhlasí, má jej označit.

Graf 10 – Tvrzení, se kterými majorita souhlasí:

- a) Romové jsou nepřizpůsobiví, nechtějí pracovat a neoprávněně čerpají sociální dávky. – 43 (89,6%)
- b) Ukrajinci nám berou práci. – 14 (29,2%)
- c) Nesouhlasím s imigrací cizinců do ČR. – 14 (29,2%)
- d) Cizí kultura může být pro nás přínosem. – 20 (41,7%)
- e) Měli by se v ČR více pořádat mezinárodní festivaly. – 13 (27,1%)

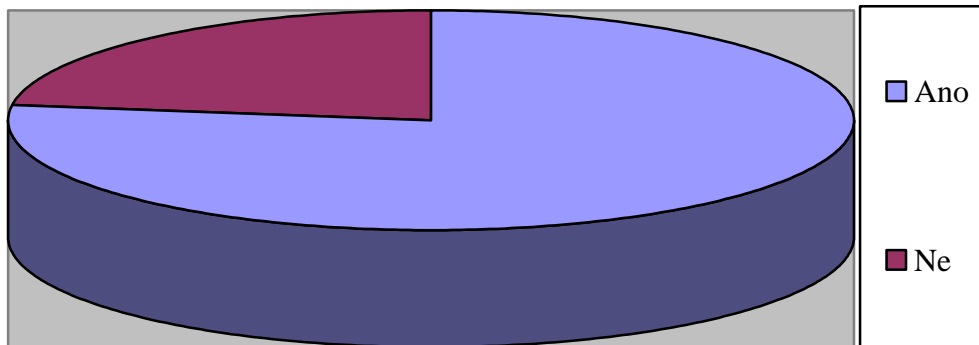
Nejvíce respondentů souhlasilo (89,6%) s tvrzením o nepřizpůsobivosti Romů a závislosti na sociálním systému. O této problematice se neustále diskutuje a řeší ji jednotlivé kraje i obce. Domnívám se, že tato oblast je veřejností sledována. S blížícími se volbami do Parlamentu ČR spousta politických stran na této problematice staví svou předvolební kampaň.

Nejvíce mne překvapilo, že se v majoritní společnosti najdou lidé, kteří nesouhlasí s imigrací cizinců do ČR (29,2%). Domnívám se, že je to pozůstatek politické situace před rokem 1989, kdy se tyto sociální otázky neřešili. A vycestování do zahraničí bylo složité, pro některé osoby téměř nemožné. Naše společnost ještě stále není připravena na migraci obyvatel, zvláště ve srovnání se západními státy. Domnívám se, že to není jen problém jednotlivců, ale celkově státu. Je to odraz celkové situace – ekonomické, politické aj.

Jen 41,7% souhlasí s tím, že „cizí kultura může být pro nás přínosem“ a 27,1% respondentů „by chtělo více mezinárodních festivalů v ČR“.

6.1.12 Vyhodnocení otázky č. 14

V této otázce se ptám na zkušenost s projevem rasismu či xenofobie, což samozřejmě také může ovlivňovat názor či postoj jedince k této problematice.

Graf 11 - Setkal(a) jste se někdy s projevem rasismu nebo xenofobie?

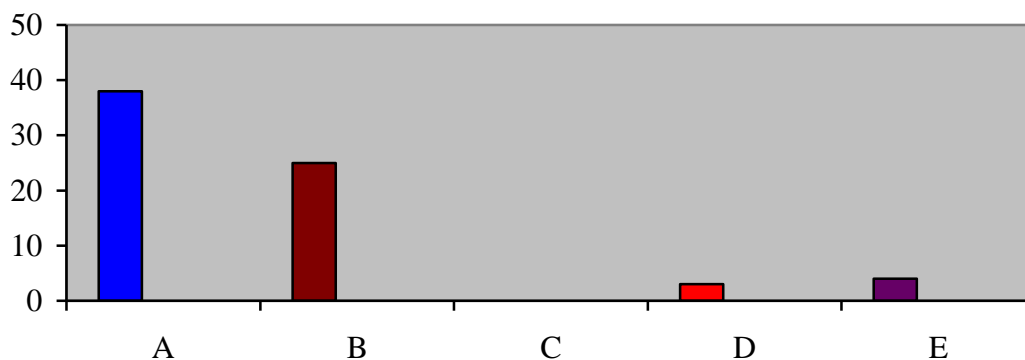
a) Ano 37 (77,9%)

b) Ne 11 (22,1%)

Tato otázka se ptala na konkrétní zkušenost, ano odpovědělo 77,9% respondentů a ne 22,1% respondentů. Dotazovaní se k této otázce více nevyjadřovali. Podle mého názoru je to citlivé téma. Této otázce jsem se dále věnovala při kvalitativním rozhovoru.

6.1.13 Vyhodnocení otázky č. 15

Tato otázka se ptá na názor respondenta na extremismus a radikalismus. Tuto problematiku jsem ve své práci zmínila zejména kvůli postoji, která tato hnutí zaujímají. Samozřejmě to souvisí s negativním postojem k národnostním a etnickým menšinám.

Graf 12 - Jaký máte názor na extremismus a radikalismus?

a) Vnímám to jako problém. 38 (79,2%)

b) Napomáhají šíření násilí, rasismus a xenofobie. 25 (52,1%)

c) Sympatizuji s těmito hnutí. 0 (0%)

d) Nemám na tuto problematiku názor. 3 (6,3%)

e) Nezajímá mě to. 4 (8,3%)

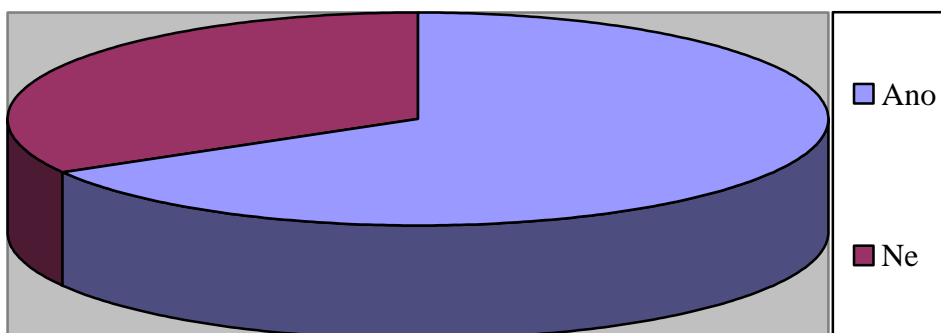
Většina respondentů (79,2%) si uvědomuje, že extremismus a radikalismus je velkým společenským problémem. A také chápou, s čím činnost těchto hnutí souvisí. Tato ideologie teda napomáhá šíření násilí, rasismu a xenofobie (52,1%). Žádný respondent s těmito hnutími nesympatizuje (0%).

Mezi majoritou se nachází lidé, kteří dané problematice nevěnují pozornost a tudíž, nemají na ni názor (6,3%) nebo je to nezajímá (8,3%).

6.1.14 Vyhodnocení otázky č. 16

Tato otázka navazuje na předchozí. Ptá se respondenta, zda souhlasí se zákazem činnosti politických extremistických stran. Zaměřuje se na konkrétní postoj a názor na politický extremismus.

Graf 13 - Souhlasíte se zákazem politických extremistických stran (např. Dělnická)?

a) Ano 32 (66,7%)

b) Ne 16 (33,4%)

I přesto, že respondenti vědí o problematice extremismu, někteří nesouhlasí (33,4%) se zákazem činností politických extremistických stran. Jako příklad jsem uvedla Dělnickou stranu, která byla v České republice určitou dobu středem v pozornosti, hlavně v souvislosti „řešení“ romské problematiky. Čímž si získala nejvíce příznivců. Tyto akce však na sebe stáhly pozornost nejen médií a veřejnosti, ale také politické scény, která začala projednávat problém extremismu a těchto stran. Nakonec bylo rozhodnuto o zákazu činnosti Dělnické strany, která však znovu vznikla pod jiným názvem. Když jsem se dívala na

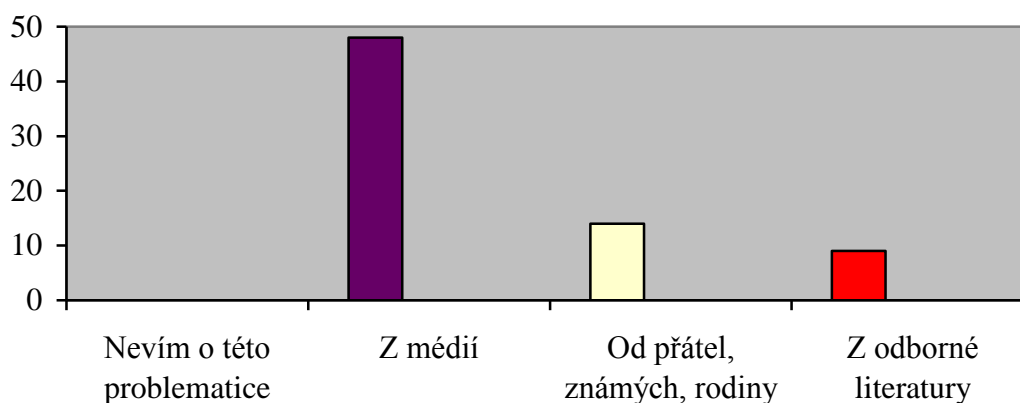
statistiky, kolik mají jednotlivé strany příznivců, tak musím říci, že i tato strana má svou podporu u majority.

Respondenti, kteří souhlasí (66,7%) se zákazem činností politických extremistických stran, uváděli, že z hlediska demokratického státu, není objektivní tyto strany rušit. Jelikož i jejich příznivci mají právo publikovat a obhajovat svůj názor. Položme si ale otázku, kde jsou nějaké hranice? Může člověk propagovat a obhajovat svůj názor na základě šíření násilí či xenofobie?

6.1.15 Vyhodnocení otázky č. 17

V této otázce se ptám na to, odkud respondent slyšel o problematice extremismu. Co je nejčastějším zdrojem informací pro veřejnost.

Graf 14 - Odkud víte o problematice extremismu?

- a) Nevím o této problematice 0 (0%)
- b) Z médií 48 (100%)
- c) Od přátel, známých, rodiny... 14 (29,2%)
- d) Z odborné literatury 9 (18,8%)

Všechny dotazovaní uvedli, že o extremismu ví z médií (100%). Pochody extremistů a radikalistu sledují media po celém světě. V České republice navíc byly mediálně sledovány rasově motivované útoky na romské rodiny. Paradoxně jsem nejednou slyšela z okruhu známých: „Takové zprávy mě nebaví poslouchat, média z Romů dělají chudáky. Jsou to jen cikáni, o jednoho míň nebo víc. Komu na tom záleží?“ Tyto slova jsem nejen slyšela, ale i na webových stránkách či diskusích jsou podobných názorů desítky.

29,2% ví o této problematice od přátel známých nebo rodiny. Je to hlavně z důvodu, že lidé reagují na mediální zprávy a diskutují na toto téma např. v rodině.

18,8% ví o problematice z odborné literatury, jsou to především respondenti, které tyto informace zajímají a chtějí se dozvědět více.

6.2 Výsledky dotazníků

1) Jaký postoj zaujímá majoritní společnost k národnostním a etnickým menšinám?

V dotazníku se na tuto výzkumnou otázku zaměřují především otázky č. 6 - 9, které zjišťují pohled majoritní společnosti k určitým národnostním a etnickým menšinám. Konkrétně jsem uvedla ukrajinskou, vietnamskou, romskou a židovskou menšinu.

Nejvíce negativní postoj zaujímá majorita k Romům a to zejména z důvodu vysoké nezaměstnanosti a závislosti na sociálním systému. Česká společnost dále vytýká romské menšině sociálně patologické jevy, které jsou s touto skupinou obyvatel spjaty. V současnosti se v České republice romské problematice věnují různé státní a neziskové organizace, které se zaměřují na integraci této minority do společnosti.

K Vietnamcům majorita zaujímá spíše kladný postoj a domnívá se, že jsou pracovití. Někteřím občanům vadí počet příslušníků vietnamské minority na našem území a vytýká jim především padělání a prodej nekvalitního zboží.

U ukrajinské menšiny žijící v ČR mají lidé z majoritní společnosti zafixovanou spojitost s ukrajinskou mafií a z toho vyplývající zvýšenou kriminalitu. Lidem vadí velký počet ilegálních imigrantů z Ukrajiny na našem území a jejich následné zaměstnávání. Domnívají se, že čeští občané přichází kvůli nim o pracovní místa.

Židovská komunita není majoritou nějak výrazně vnímána, nezaznamenala jsem žádný negativní postoj. Někteří respondenti měli problém se k této menšině vyjádřit, jelikož nevěděli, s čím souvisí kultura těchto lidí. Mám pocit, že tato komunita je vnímána hlavně z historického hlediska. V současnosti k této skupině zaujímají negativní postoj především extremisté.

1a) Proč zaujímá majoritní společnost negativní postoj?

Negativní postoj majority, se obvykle odvíjí od nějaké špatné zkušenosti. S romskou problematikou je to však složitější, vlivem stereotypů a předsudků, které mohou přerůst v xenofobii. Lidé negativně vnímají chování Romů. Mají problém rozlišovat jednotlivce a připustit si, že i mezi touto skupinou obyvatel může být „dobrý“ člověk.

Často zmiňovanou menšinou, která by v České republice neměla žít, byli Romové a to z důvodů, které již byly zmíněny.

Jak z dotazníků vyplynulo, v naší společnosti jsou lidé, kteří nejsou připraveni na migraci cizinců do ČR. Lidé negativně vnímají imigranty z východních států, hlavně z postsovětských republik. Cítí vůči nim nedůvěru.

Podle mého názoru a výsledků, které z výzkumu vyplynuly, je multikulturní výchově a problematice národnostních a etnických menšin věnovaná malá pozornost. Veřejnost vnímá chybu ze strany státu a není spokojena se současnou politickou situací. Starší generace, ale i lidé, kteří patřili do věkové kategorie výzkumného vzorku, mají tendenci srovnávat současnost s obdobím před rokem 1989.

Důvod negativního postoje pramení především ze špatných zkušeností a dále z důvodu šíření stereotypů a předsudků, kterému mnohdy napomáhají média. Většina respondentů měla nějakou špatnou zkušenost s příslušníkem národnostní nebo etnické menšiny. A také se setkali s projevem xenofobie či rasismu.

2) Jaká je informovanost majority o národnostních a etnických menšinách?

Informovanost občanů z majoritní společnosti je velmi individuální. Někteří lidé mají větší přehled jiní menší. V tomto případě nehraje vzdělání roli, alespoň podle výsledků, které vzešly z dotazníků.

Více informací mají lidé především o problematice, které je věnována větší mediální pozornost. S odbornějšími pojmy majorita nepřichází, tak často do styku, tudíž neví, co dané pojmy znamenají a čeho se daná problematika týká.

2a) Je informovaností ovlivněn názor majority k národnostním a etnickým menšinám?

Řekla bych, že se jedná o jeden z aspektu. Názor se formuluje na základě více aspektů. Ale informace jsou velmi důležité a potřebné. Pokud člověk nemá dostatek informací, je jeho

názor skreslen. To vyplynulo i z dotazníků. Názory majority se často opírají o nepravdivé, neúplné nebo stereotypní informace.

6.3 Výsledky kvalitativního rozhovoru

Kvalitativní rozhovor jsem vedla se čtyřmi lidmi ve věkové kategorii 25-45 let. Tito lidé nejprve vyplnili dotazník a na základě tohoto dotazníku jsme následně vedli kvalitativní rozhovor. Vybrala jsem si osoby, které byli ochotné se podělit o jejich názor a postoj k národnostním a etnickým menšinám.

Vytyčila jsem si důležité informace a poznatky, abych našla odpovědi na výzkumné otázky a zjistila důvody určitého postoje, který tito dotazovaní zastávají.

1) Jaký postoj zaujímá majoritní společnost k národnostním a etnickým menšinám?

Slečna AA zaujímá poměrně kladný postoj k menšinám, její celkový postoj je mírně ovlivněn předsudky, co se týká Romů, ale jen minimálně. Výhrady má též k vietnamským prodejcům.

Pán BB zaujímá negativní postoj především k ukrajinské menšině a Romům. Vietnamce naopak vnímá velmi kladně.

Nedělá si starosti s imigrací cizinců do ČR, i když by se tak mohlo na první pohled jevit, zejména z dotazníku. Starosti mu však dělá současná politická situace. Nemá důvěru v české politiky a myslí si, že se situace bude zhoršovat. I z toho důvodu neustále vzpomíná na dobu před rokem 1989 a srovnává různé události.

Muž CC, již v úvodu rozhovoru upozornil na svůj negativní postoj k národnostním a etnickým menšinám. Minority žijící v ČR mu vadí a nechce je tu. Nestydí se ani za to, že se zúčastnil rasově motivovaných útoků.

1a) Proč zaujímá majoritní společnost negativní postoj?

Slečna AA je ovlivněna předsudky vůči Romům, ale uvádí, že jí nevadí. U vietnamských prodejců vidí problém v úbytku zákazníků pro české textilní firmy. Jelikož lidé dávají přednost levnějšímu zboží.

Problém v negativním postoj k národnostním a etnickým menšinám majoritou vnímá i na straně státu. Myslí si, že by se měla více věnovat pozornost integraci menšin do majoritní společnosti.

Celkový postoj slečny AA k menšinám není negativní, jelikož její zkušenosti s těmito lidmi jsou především kladné. Podle mého názoru, je to způsobeno tím, že má mezi příslušníky národnostních a etnických menšin přátelé. Také studuje ve velkém městě a je v každodenním kontaktu i se studenty z cizích zemí.

Pán BB zaujímá negativní postoj vůči Ukrajincům, jelikož má s nimi špatné zkušenosti. Negativní zkušenosti získal v práci, kde s příslušníky této menšiny pracoval, docházelo tam ke krádežím.

U **pána CC** neplatí tvrzení, že za negativním postojem, jsou předsudky a neinformovanost. Nejednalo se ani tak o stereotypy a předsudky, jako xenofobii a rasistický postoj. Za tento postoj se pán CC nestyděl a snažil se jej obhájit.

Své přesvědčení a averzi vůči příslušníkům národnostních a etnických menšin si nenechal nijak vyvrátit. Na všechny mé dotazy či odpovědi pohotově reagoval. Orientoval se v celkové situaci Ukrajiny i v důvodech, které mají lidé k migraci.

2) Jaká je informovanost majority o národnostních a etnických menšinách?

Slečna AA neznala význam především odbornějších termínů např. „eticita“. V multikulturní oblasti se mnoho neorientovala.

Pán BB se převážně orientoval v období před rokem 1989 a neustále tuto dobu srovnává se současností. O problematiku národnostních a etnických menšin se nezajímá, zná základní terminologii a události, které jsou mediálně známé.

Pán CC se orientoval nejen v problematice národnostních a etnických menšin, ale i v politické či ekonomické situaci cizích států.

2a) Je informovaností ovlivněn názor majority k národnostním a etnickým menšinám?

Slečna AA zaujímá kladný postoj k národnostním a etnickým menšinám a její názor není příliš ovlivněn informacemi.

Názor **pána BB** je ovlivněn médií, která jsou pro něj základním zdrojem informací. Několikrát zmiňoval u jednotlivých bodů, že se o tom četl v tisku. I z rozhovoru to bylo znát, jelikož upozorňoval na události, které byly hodně medializovány.

Informovanost **pána CC** neměla vliv na jeho postoj. Obhajoval svůj názor tím, že ho příslušníci národnostních a etnických menšina nezajímají a velmi mu v České republice vadí. Nechce s nimi přicházet do styku.

Přiznal se, že má procestovanou celou Evropu a dovedl by si představit život v nějaké jižní zemi.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsem se zabývala především postojem majoritní společnosti k národnostním a etnickým menšinám. Ve své teoretické části jsem se zaměřila na historii i současnost vybraných menšin žijících v České republice a problematikou, která je s těmito skupinami obyvatel spjata. V jednotlivých kapitolách jsem se snažila zachytit, jak jsou tyto minority vnímány majoritou.

V praktické části jsem se snažila zjistit postoj většinové společnosti k národnostním a etnickým menšinám. Zajímalo mne, proč daný postoj zaujímají a jaká je informovanost veřejnosti o této problematice. Zda je její názor ovlivněn informacemi, které má k dispozici. Ve výzkumné části jsem si vymezila u respondentů věkovou kategorii a to zejména z důvodu, že se jednotlivé generace budou lišit svým postojem k menšinám. Zaměřila jsem se na věkovou kategorii 25-45 let. Jedná se o lidi, kteří plánují nebo již mají založenou rodinu, budou vychovávat děti. U svých dětí budou mít důležitý vliv na jejich vývoj osobnosti a jejich utváření názorů.

Z výzkumu vyplynulo, že je majorita ovlivněna nejen informacemi a médií, ale i ostatními lidmi. Ve společnosti jsou zakotveny určité stereotypy a předsudky. Nejvíce negativně vnímá společnost Romy. Musíme si přiznat, že negativní postoj majority není jen chybou menšin, ale také naší společnosti. U většiny obyvatel se projeví negativní postoj vůči národnostním a etnickým menšinám, hlavně v situacích, kdy dojde k osobnímu kontaktu. Tito lidé mohou být vaši spolupracovníci, sousedé nebo se s nimi budete setkávat třeba jen na ulici. Ale také se může stát příslušník národnostní nebo etnické menšiny vaším novým členem rodiny.

Lidé by měli být více tolerantní a naučit se žít ve společnosti i s lidmi odlišných kultur. Jelikož v budoucnu se nevyhneme migraci obyvatel a soužití menšin s majoritou. Averse vůči těmto lidem může vést ke konfliktům. Zkusme se přestat vnímat negativně odlišnost menšin, naučme se tolerovat cizí kulturu a zkusme se naučit s těmito lidmi komunikovat. Protože prostřednictvím komunikace navazujeme vztahy s jinými lidmi.

Podle mého názoru by se problematice minoritních skupin měla věnovat větší pozornost. Nejen multikulturní výchově na školách, ale také by se informace a vzdělání na toto téma měli dostat ke všem ostatním lidem.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BARŠA, P. *Politická teorie multikulturalismu*. Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-85959-47-X.
- [2] DRBOHLAV, D. Ukrajinská menšina v České republice. In ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.) *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001, s. 89-97. ISBN 80-7178-648-9.
- [3] ERIKSEN, T. H. *Sociální a kulturní antropologie: Příbuzenství, národnostní příslušnost, rituál*. Praha: Portál 2008. ISBN 978-80-7367-465-6.
- [4] ERIKSEN, T. H. *Antropologie multikulturních společností: Rozumět identitě*. Praha/Kroměříž: Trilon, 2007. ISBN 978-80-7254-925-2.
- [5] FRIŠRENSKÁ, H. Pojmy xenofobie, rasismus, rasové násilí a diskriminace. In ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.) *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha: Portál, 1998, s. 13. ISBN 80-7178-285-8.
- [6] HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
- [7] CHRÁSTKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. Grada Publishing, a. s. 2003. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [8] KATRŇÁK, T., RABUŠIC, L. Anomálie a vztah k minoritám v české společnosti. In SIROVÁTKA, T. (ed.) *Menšiny a marginalizované skupiny v České republice*. Masarykova univerzita Fakulta sociálních studií a Nakladatelství Georgetown, Brno 2002, s. 95-108.
- [9] KOCOUREK, J. Vietnamci v České republice. In ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.) *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001, s. 81-88. ISBN 80-7178-648-9.
- [10] MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-86598-45-4.
- [11] MOULISOVÁ, M. Problémová stránka života Romů. In ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.) *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001, s. 155-164. ISBN 80-7178-648-9.
- [12] NAVRÁTIL, P. a kol. *Romové v české společnosti*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-741-8.
- [13] NEČAS, C. *Romové v České republice včera a dnes*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1999. ISBN 80-244-0497-4.

- [13] NIESSEN, J. *Rozmanitost a soudružnost: nové úkoly v oblasti integrace imigrantů a menšin*. Vydavatelství Rady Evropy, 2000. ISBN 92-871-4345-5
- [14] PAVLÁT, L. Antisemitismus – nejsetrvalejší zášť v dějinách lidstva. In ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.) *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha: Portál, 1998, s. 105. ISBN 80-7178-285-8.
- [15] PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova: Příručka nejen pro učitele*. Praha: Trilon, 2006. ISBN 80-7254-866-2.
- [16] PUNCH, KEITH F. *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-381-9.
- [17] ŘÍČAN, P. *S Romy žít budeme – jde o to jak*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-410-9.
- [18] SEDLÁKOVÁ, R. Menšiny v denním tisku. In SIROVÁTKA, T. (ed.) *Menšiny a marginalizované skupiny v České republice*. Masarykova univerzita Fakulta sociálních studií a Nakladatelství Georgetown, Brno 2002, s. 109-160.
- [19] SEKYT, V. Romové. In ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.) *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001, s. 119-125. ISBN 80-7178-648-9.
- [20] SIROVÁTKA, T. (ed.) *Menšiny a marginalizované skupiny v České republice*. Masarykova univerzita Fakulta sociálních studií a Nakladatelství Georgetown, Brno 2002. ISBN 80-210-2791-6 (Masarykova univerzita), ISBN 80-86251-13-6 (Nakladatelství Georgetown).
- [21] SULITKA, A. Národnostní menšiny v České republice. In ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.) *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha: Portál, 1998, s. 54-68. ISBN 80-7178-285-8.
- [22] ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.) *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001, s. 81-88. ISBN 80-7178-648-9.
- [23] ZILYNSKYJ, B., KOČÍK, R. Ukrajinci v České republice. In ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.) *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001, s. 81-88. ISBN 80-7178-648-9.
- [24] Česká statistický úřad [online]. [cit. 26. 3. 2010]. Dostupný z WWW: www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu.
- [25] Velvyslanectví Ukrajiny v ČR – Ukrajinci v ČR [online]. Dostupný z WWW:

<http://www.mfa.gov.ua/czechia/czech/1653.htm>.

[26] Česko-vietnamská společnost – Jednotlivci nesmí kazit pověst většiny. [cit. 1.1. 2010]

Dostupný z WWW: <http://www.cvs-praha.cz/zpravy.php?rok=2010&clanek=001>.

[27] Vláda ČR – Romská menšina [online]. Dostupný z WWW:

(<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/mensiny/romska-narodnostni-mensina-16149/>)

[28] Wikipedia – asimilace [online]. Dostupný z WWW:

([http://cs.wikipedia.org/wiki/Asimilace_\(sociologie\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Asimilace_(sociologie))).“

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf 1 – Víte, jaký je rozdíl mezi národnostní a etnickou menšinou?.....	41
Graf 2 – Znáte osobně nějaké cizince žijící v ČR?.....	42
Graf 3 – Jaký je Váš názor na ukrajinskou menšinu v ČR?.....	43
Graf 4 – Jaký je Váš názor na Vietnamce v ČR?.....	44
Graf 5 – Jaký je Váš názor na Romy?.....	45
Graf 6 – Jaký je Váš názor na židovskou komunitu?.....	46
Graf 7 – Máte s příslušníky jiné národnostní či etnické menšiny zkušenosti?.....	47
Graf 8 – Které národnostní či etnické menšiny by, podle Vašeho názoru měli opustit ČR.....	48
Graf 9 – Jaký důvod, podle Vašeho názoru, mají lidé k migraci.....	49
Graf 10 – Tvrzení, se kterými majorita souhlasí.....	51
Graf 11 – Setkal(a) jste se někdy s projevem rasismu nebo xenofobie.....	52
Graf 12 – Jaký máte názor na extremismus a radikalismus?.....	52
Graf 13 – Souhlasíte se zákazem politických extremistických stran?.....	53
Graf 14 – Odkud víte o problematice extremismu.....	54

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – znalost pojmů.....	40
--------------------------------	----

SEZNAM PŘÍLOH

P I	První příloha – Rozhovor 1
P II	Druhá příloha – Rozhovor 2
P III	Třetí příloha – Rozhovor 3
P IV	Čtvrtá příloha - Dotazník

PŘÍLOHA P I: ROZHOVOR 1

Slečna AA, 25 let, svobodná, pracuje jako číšnice v baru a dálkově studuje Masarykovu univerzitu. Slečna byla velmi ochotná se mnou hovořit na dané téma, zajímala se o různé věci týkající se dané problematiky nebo na význam pojmů, které neznala.

Já: „Chtěla jsem se zeptat, jaké cizince žijící v ČR znáte? Myslím konkrétní národnost.“

AA: „Mám spolužáka arabské národnosti. Také znám osobně nějaké Romy, ale ti se asi jako cizinci nepočítají.“

Já: „A jaké máte s tím spolužákem (Arabem) zkušenosti?“

AA: „Dobré jsme přátelé.“

Já: „V dotazníku uvádíte k Vietnamcům, že Vám nevadí, jsou pracovití, ale berou nám práci. Jak byste mi blíže vysvětlila, co myslíte tím, že nám berou práci?“

AA: „Myslím si, že převážnou část obchodů s oděvy vlastní právě Vietnamci a také, že mají příliš mnoho tržnic a stánků. Podle mého názoru by mělo být množství těchto prodejen a prodejců nějakým způsobem regulováno. Také mi vadí, že české textilní firmy přichází o zákazníky a o zisky, kvůli těmto prodejcům.“

Já: „Nakupujete nějaké zboží u Vietnamských prodejců?“

AA: „Ano.“

Já: „Proč? Když se domníváte, že tímto způsobem čeští prodejci přichází o zákazníky.“

AA: „Popravdě si raději koupím „značkové“ triko z tržnice levně než v kvalitním obchodě, kde je mnohonásobně dražší.“

Já: „Podle Vašeho názoru nemusí opouštět ČR žádné národnostní či etnické menšiny, ale jejich příslušníci by se plně měli přizpůsobit české společnosti. Jak si představujete začlenění/integraci těchto lidí do naší společnosti?“

AA: „Vím, že to pro takové lidi není jednoduché, ale když chtějí žít v cizí zemi?!“

Já: „Myslíte si, že na integraci by se měli podílet jen imigranti nebo i jiné orgány?“

AA: „Určitě vláda. Myslím si, že tuto funkci neplní. Také vidím problém v české společnosti, jsme velmi konzervativní národ. Navíc si spousta lidí myslí, že je to jen náš stát a nikdo jiný tu nemá právo být. Také mi vadí snahy o izolování Romů, jako tomu bylo ve

Vsetíně s vystěhováním těchto občanů za město na Poschla a ještě do cizích měst někde na samotu. To přece s integrací vůbec nesouvisí, ne? Spíš naopak.

PŘÍLOHA P II: ROZHOVOR 2

Muž BB, 42 let, středoškolské vzdělání, rozvedený, zaměstnán jako dělník. Pán byl velmi komunikativní, rozpovídal se na dané téma, některé otázky prožíval a velmi gestikuloval rukama. Byl rád, že se někdo zajímá o jeho názor.

Já: „Můžu se Vás zeptat, jaké znáte cizince žijící v ČR?“

BB: „Ukrajince, protože jsem s nimi často pracoval, hlavně v Čechách na stavbách.“

Já: „A jaké s nimi máte zkušenosti?“

BB: „Velmi špatné.“

Já: „Z jakého důvodu?“

BB: „Tam, kde jsem pracoval s Ukrajinci, se vždycky kradlo. Položil jsem si něco na stůl a za chvíli to bylo pryč!“

Já: „Ve svém dotazníku jste uvedl, že zvyšují kriminalitu. Myslíte v soulosti s těmi krádežemi?“

BB: „To taky, ale především jsem myslel ukrajinskou mafii, která to tu ovládá. Nahrnou se sem z Ukrajiny a pak vykořisťují ukrajinské dělníky, které tady mají jako ovečky. Jsou podvody s penězi, vykořisťování a nevím, co všechno!“

Já: „U Vietnamců jste uvedl, že Vám nevadí?!“

BB: „Mám je velmi rád, hlavně ty jejich restaurace. Vždycky se tam moc dobře najím a není to drahé. A obsluha je velmi milá.“

Já: „Co si myslíte o migraci cizinců do ČR?“

BB: „Chápu to u lidí, kteří žijí v chudobě a zažili hlad. Třeba imigranti z Afriky.“

Já: „Proč tedy nesouhlasíte s migrací cizinců do ČR, jak jste uvedl v dotazníku?“

BB: „Lidé jsou zlí a já se hlavně bojím českých zákonů. Nevěřím současné politické situaci ani politikům. Za komunistů jsme se měli líp. Nebyli to dobří lidé, ale byla sranda. Taky je obrovským problémem přehnané množství státních pracovníků a úředníků. Je jich tu mnoho a my je všechny platíme ze svých peněz.“

Já: „V souvislosti s tou politikou jsem se Vás chtěla zeptat na politický extremismus. Jaký je Váš názor?“

BB: „Je to problém. Když se na to dívám v televizi, vidím tam samé náctileté rozmazlené chuligány, kteří nic neví o životě. Jenom všechno ničí. Zajímalo by mě, kdo platí tu policii, když musí zasahovat při různých extremistických pochodech.“

PŘÍLOHA P III: ROZHOVOR 3

Muž, 31 let, středoškolské vzdělání, majitel auto bazaru, svobodný. Pán byl ochotný se semnou bavit na dané téma. Předem mě však upozornil na jeho negativní postoj k národnostním a etnickým menšinám.

Já: „Znáte osobně nějaké cizince žijící v ČR?“

CC: „Ano, hlavně Ukrajince, ale i jiné.“

Já: „Jaké s nimi máte zkušenosti?“

CC: „Špatné.“

Já: „Proč?“

CC: „Protože jsou to povýšení lidé, kteří si myslí, že celou ČR osvobodili. Nejsou inteligentní, ale hloupí, alespoň všichni ti, se kterými jsem se setkal. Neumějí pracovat ve své zemi a tak jezdí k nám. Tam ať pakují zpět. Mě nezajímá, proč tu jsou. Za špatnou ekonomickou a politickou situaci na Ukrajině si mohou sami. Hrozně mi tu vadí a nechci je tu!“

Já: „A proč Vám vadí Vietnamci?“

CC: „Tak u těch mi vadí, už to jak vypadají. Nemůžu je vystát.“

Já: „Znáte se s některými osobně?“

CC: „Ne. Nemám s nimi nic společného a ani nechci. Vůbec se k nim neznám!“

Já: „A co konkrétně Vám vadí?“

CC: „Lidi (majorita) jim rvou prachy za neproclené zboží. Oni vůbec neplatí daně a živí se jen podvodem. Je to u nás přímo masový problém a společnost před tím zavírá oči.“

Já: „Na romskou problematiku se Vás asi raději nemám ptát?“

CC: „Romy bych všechny vyvraždil. V tomto ohledu sympatizuji s Hitlerovou myšlenkou – vyhlazení Romů.“

Já: „Setkal jste se někdy s rasismem nebo xenofobií? Můžete uvést konkrétní příklad?“

CC: „Setkávám se s tím každý den a to z mé strany. Jsem rasista a dávám to najevo.“

Já: „Jaký je Váš názor na migraci obyvatel?“

CC: „Podle mého názoru je to rozpustilost. V dnešní době k tomu není důvod.“

Já: „Proč si myslíte, že v České republice žije daleko méně národnostních a etnických menšin než v západních státech?“

CC: „Je to dané ekonomickou úrovní těchto států. Je daleko vyšší než naše. Nabízejí větší perspektivu a uplatnění.“

Já: „Myslíte, že toho ČR může někdy dosáhnout?“

CC: „Ne, máme špatnou politickou situaci.“

PŘÍLOHA P IV: DOTAZNÍK

Vážení respondenti,

Jsem studentkou 3. ročníku oboru Sociální pedagogika, Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Součástí mé bakalářské práce je dotazník, jehož cílem je zjistit Váš názor a postoj k národnostním a etnickým menšinám. Chtěla bych Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který je zcela anonymní a Vámi uvedené údaje budou sloužit pouze pro mé účely ke zpracování bakalářské práce.

Tento dotazník je určen osobám ve věku 25-45 let.

U otázek, kde je více variant odpovědí podtrhněte tu, s kterou souhlasíte (je možno i více variant), u ostatních otázek odpovězte volnou formou.

Děkuji Vám za váš čas a ochotu.

Eva Lelíková

1) Muž

Žena

2) Dosažené vzdělání: ZŠ

SŠ

VŠ

3) Podtrhněte pojmy, jejichž význam znáte:

Etnikum

Integrace

Etnicita

Asimilace

Národnostní menšina

Rasismus

Etnická menšina

Xenofobie

Extremismus

Antisemitismus

4) Víte, jaký je rozdíl mezi národnostní a etnickou menšinou?

a) Ano

b) Ne

5) Znáte osobně nějaké cizince žijící v ČR?

- a) Ano
- b) Ne

6) Jaký je Váš názor na ukrajinskou menšinu v ČR?

- a) Nevadí mi
- b) Vadí mi
- c) Jsou pracovití
- d) Berou nám práci
- e) Zvyšují kriminalitu
- f) Mohou být přínosem pro náš stát

7) Jaký je Váš názor na Vietnamce v ČR?

- a) Nevadí mi
- b) Vadí mi
- c) Jsou pracovití
- d) Berou nám práci
- e) Zvyšují kriminalitu

8) Jaký je Váš názor na Romy?

- a) Nevadí mi
- b) Vadí mi
- c) Nechtějí pracovat
- d) Zvyšují kriminalitu
- e) Líbí se mi romský folklor (hudba, lidové tance...)

9) Jaký je Váš názor na židovskou komunitu?

.....

10) Máte s příslušníky jiné národnostní či etnické menšiny zkušenosti?

- a) Žádné
- b) Dobré
- c) Špatné
- d) Dobré i špatné

11) Které národnostní či etnické menšiny by, podle Vašeho názoru, měli opustit ČR?

.....

12) Jaký důvod, podle Vašeho názoru, mají lidé k migraci?

.....

13) Možnosti, se kterými souhlasíte podtrhněte:

- a) Romové jsou nepřizpůsobiví, nechťejí pracovat a neoprávněně čerpají sociální dávky.
- b) Ukrajinci nám berou práci.
- c) Nesouhlasím s imigrací cizinců do ČR.
- d) Cizí kultura může být pro nás přínosem.
- e) Měli by se v ČR více pořádat mezinárodní festivaly.

14) Setkal(a) jste se někdy s projevem rasismu nebo xenofobie?

- a) Ano
- b) Ne

15) Jaký máte názor na extremismus a radikalismus?

- a) Vnímám to jako problém.
- b) Napomáhá šíření násilí, rasismu a xenofobie.
- c) Sympatizuji s těmito hnutí.
- d) Nemám na tuto problematiku názor.
- e) Nezajímá mě to.

16) Souhlasíte se zákazem činnosti politických extremistických stran (např. Dělnická)?

a) Ano

b) Ne

17) Odkud víte o problematice extremismu?

a) Nevím o této problematice

b) Z médií

c) Od přátel, známých, rodiny....

d) Z odborné literatury